Any IV. Núm. 155 - Barcelona, dijous, 21 de Gener de 1932

MIRADOR

SETMANARI DE LITERATURA, ART I POLÍTICA

Preu : 30 cèntims - Pelai, 62. Telèfon 15300. - Subscripció : 3'50 pessetes trimestre

Sembla que, després d'una experiència un xic dura, s'ha imposat la serenitat. Per quant de temps?

L'ASSEMBLEA DE LA GENERALITAT

Uns dies de serenitat

Es de creure que a tots els republicans de Catalunya haurà causat un efecte semblant la tercera assemblea de la Diputació de la Generalitat de Catalunya que marca una nova orientació en la política dels nostres partits. Gairebé tots els acords han estat presos per unanimitat, i també per unanimitat, després d'una ampla discussió cordial, ha estat ratificada la confiança de la Diputació en el Govern de la Generalitat i en el seu honorable president. No havíem dubtat mai d'aquest resultat i, amb el nostre modest esforç, hem treballat sempre en aquest sentit. Val la pena d'aprofitar aquests moments de serenitat per a tractar d'explicar les desavinences que tenien allunyats uns partits dels altres i els obligaven a viure en un ambient d'incoherència que semblava un perill per a tota possible unitat d'acció. Una lleugera referència del passat que acabem de viure pot contribuir a fer més clara la visió del període que anem a començar.

En el mes de juliol de 1929, el nostre amic Amadeu Hurtado escrivia en aquestes pàgines la previsió següent, que ens plau ara de recordar. «El dia que la massa total del poble es resolgui a fer un dels seus gestos decisius, dependrà de la inspiració de l'hora que la colla que avui ens sembli la més modesta sigui l'única escollida; si és així, per poc que el corrent popular l'empenyi, aquesta colla es tornarà coherent si no ho és i tindrà la força que ara li manqui.» Durant el mes d'abril de l'any passat, el gest decisiu de la massa fou ben visible, i la colla escollida, improvisada una setmana abans, no tenia altre valor apreciable que la resplendor moral del senyor Macià, aglutinant sentimental de tot un poble en l'hora de la màxima mobilització de les seves energies. Fatalment, inevitablement, el partit triomfador esdevindria una força coherent i

Joan Lluhí

un instrument de govern. Tots els homes que es sentissin aptes per un esforç constructiu havien d'oferir el seu ajut sota la direcció del partit nou.

Està vist que això, que pot ésser fàcil de pensar, és difícil d'executar. Vol el seu temps, que és l'únic factor que desarma l'amor propi dels homes, i especialment el dels partits. Vol almenys tot el temps que hem passat des del mes d'abril ençà. Per una part hi ha el recel natural del partit guanyador, que tem que els que se li acostin li disputin el poder que el poble li ha donat. No se sap de cap partit del món que l'endemà de rebre la totalitat del poder se n'hagi desfet voluntàriament per partir-se'l amb els altres. I, per altra banda, hi ha la molèstia natural dels vençuts, que no es poden avenir que una ventada sentimental els hagi destruït d'un cop l'obra d'uns quants anys perquè uns altres la recomencin de nou sense ells. Es necessita una absència absoluta de tota mena d'apassionament per poder-se situar entre aquestes dues forces contràries i mirar d'ajuntar-les o de fondre-les. Uns pocs homes, entre els quals volem comptar-hi els senyors Carner i Coromines i l'autor de la profecia transcrita, han pogut intentar aquesta feina, perquè els esdeveniments els varen trobar allunyats de tota preocupació partidista. L'intent no haurà estat inútil, o almenys no haurà pertorbat el procés de formació de les forces de govern de Catalunya. Certament la tasca no té res de lleugera, ni té gaire de brillant. Per ésser eficaç, l'obra dels homes que hagin volgut cooperar, ha d'ésser una feina sorda, exposada als cops d'uns i altres.

Després d'una experiència un xic dura, sembla que s'ha imposat la serenitat. Ho diu prou clar, al nostre entendre, l'espectacle de l'Assemblea que comentem, els inicis del qual varen aparèixer fa uns dies durant un banquet al senyor Nicolau d'Olwer. L'ambient polític de Catalunya a l'hora d'aquest homenatge no semblava pas molt clar. Tot just sortits d'una baralla molt intensa, els dos grans partits republicans, s'havien produït l'esclat de la dimissió del senyor Anguera de Sojo, la crisi del Consell de la Generalitat, la sortida sorollosa del senyor Domingo del partit d'Esquerra republicana de Catalunya i les manifestacions disperses de desunió en el conglomerat encara incoherent d'aquesta agrupació política. Comprenem que era temptador per uns homes de partit aprofitar uns moments tan confusos per cercar un aglutinant de tots els descontents que, formant una força de combat, pogués esdevenir instrument per la disputa del poder. Però es veu que la

Jaume Bofill

temptació va ésser resistida, i el discurs ponderat i serè del senyor Nicolau d'Olwer va desviar a temps la direcció del moviment, no sense causar potser més d'una decepció. El gest del senyor Nicolau d'Olwer va ésser oportú. Tot fa suposar que l'experiència d'un passat pròxim no ha estat perduda per ell ni pels seus amics. Aquesta experiència, contra el que pensin els més refractaris d'una banda i de l'altra, ve a dir en resum que ni el partit que té avui el govern de Catalunya trobarà la seva coherència interior, garantia de la seva força, si es vol mantenir en l'isolament asfixiant en el qual s'anava tancant sense adonar-se'n, ni els altres partits republicans es faran cap bé ni el faran a Catalunya si creuen que la seva missió no és altra que la de combatre aquell partit.

Són incalculables les conseqüències que pot tenir pel futur govern de Catalunya aquesta intelligència entre els partits republicans catalans. Afortunadament per tots, es manté intacte el prestigi moral de l'honorable president de la Generalitat, que és el símbol més alt de la unitat catalana. S'ha dit que aquest prestigi s'havia afeblit en les darreres incidències polítiques perquè ha comès l'error de voler ésser el cap d'un partit en lloc de voler ésser el cap de Catalunya. Sostenir aquest punt de vista seria demanar un impossible. Sigui la que es vulgui la seva força política, és un fet innegable que abans del triomf esclatant del 12 d'abril, el senyor Macià, l'ídol de les multituds, no era l'ídol dels partits. Va anar a la lluita amb els homes de l'Esquerra republicana que si més no varen entreveure el que podia tenir de decisiva la devoció que el seu nom desvetllava en el poble. Deixar de banda aquests homes l'endemà del triomf hauria estat una deslleialtat, que ni seria pròpia del senyor Macià ni hauria enfortit el seu prestigi. Compromisos de lluitador, que cal respectar, han donat el to de la seva presidència. No és culpa d'ell si abans de vèncer ha hagut de lluitar, ni és culpa dels seus companys si a l'hora de la lluita no n'hi havia d'altres.

De Dijous — a Dijous

L'educació de les noies

Els que sentim el pler de la polèmica, que estem acostumats a promoure'n i a intervenir en totes les que susciten els altres, ens hem esverat una mica amb motiu de l'afer de la Normal de la Generalitat. Dos diaris barcelonins han denunciat que en les aules de gimnàstica de la Normal de la Generalitat, freqüentades per noies que es preparen pel professorat, s'havien comès veritables abusos contra la moral. S'ha dit que s'havia intentat obtenir de cada una de les deixebles una fotografia destinada a un àlbum nudista de l'escola, i que no havent estat possible imposar aquest criteri, els professors s'havien hagut d'acontentar a demanar que les noies es fessin retratar en mallots ben ajustats. Les informacions dels dos diaris que han explotat el tema ens han suggerit l'escena del professor-sàtir que pren mides sobre el cos d'una noia tot just entrada en la pubertat. Ens han dit que un grup de noies de quinze a vint-i-cinc anys havien rebut lliçons sobre l'ús d'anticoncepcionals i avortius. Tot això era pintat en termes bastant vius i els comentaris eren molt poc tendres. Es deia que les nostres escoles femenines no havien d'ésser bordells ni harems. Els que tenim l'obligació de comentar els fets de cada dia, vàrem sentir l'emoció del tema i un cert esverament davant la gravetat de l'assumpte. Callar per patriotisme era impossible, sobretot pels que crèiem que el silenci rares vegades és patriòtic i que val més una tramuntanada que tolerar una atmosfera de cofurna.

Però l'esverament encara va ésser més fort quan, després de creure necessari informar-se de primera mà, ens trobàrem davant del no-res. Tot era fum i núvols.

Estic segur que els dos diaris que van promoure la campanya no es van proposar muntar una fantasia, però el cas requeria una informació suplementària perquè no tothom té l'autoritat i el crèdit moral suficients per formular denúncies. En matèria de sexologia, el nombre de visionaris és infinit, i en parlar d'això penso amb el meu admirat amic Rucabado. Un diari barceloní que es va sumar a la campanya dels altres dos quotidians, va rebre un avís d'un dels seus amics polítics, home d'extremissima dreta, persona que intervé en el Consell de la Normal de la Generalitat, assegurant que els fets denunciats eren falsos. La campanya s'ha mort i si es volgués revifar-la caldria pensar una mica més, davant dels lectors, o encara millor davant del jutge, amb detalls exactes i sense esbufecs morals. Dubtar de la gent perquè només són professors no és gaire correcte. Tampoc no és correcte, en fer una denúncia d'aquesta mena, exagerar tant i parlar d'harems i de bordells. Els informadors no es varen adonar que si l'Escola es va convertir en un harem o en un bordell, l'honorabilitat de les alumnes no en sortia amb millor reputació que la dels professors denunciats.

Els eclesiàstics, que tan acostumats estan a carregar en collectivitat amb les culpes del primer que s'esgarria, encara que sigui del sagristà o del campaner, haurien d'anar amb més compte que ningú a llençar la primera pedra. Mantenir-se en el just medi és una virtut capital, besàvia de la caritat. Ne quid nimis. — M. B.

MIRADOR INDISCRET

Un diputat que no va a l'hora

El senyor Pujol i Font, diputat de la Generalitat i director de *Fornal*, no tingué una intervenció gaire feliç a la darrera assemblea de la Diputació.

Quan feia tres hores que la sessió havia començat — eren les vuit — es va aixecar per demanar a la Presidència:

—Com que portem cinc hores de debat polític...

El president l'interromp — mentre tots els diputats consulten el rellotge — i li diu:

—Senyor Pujol i Font: està en un error, només en fa tres...

El senyor Pujol i Font no es dóna del tot per convençut i diu:

—Efectivament, m'he equivocat, però no són tres hores, sinó quatre, perquè ara són les nou...

—Perdoni, el senyor diputat està mal fixat, perquè són les vuit...

Al saló de sessions ja ningú s'aguanta el riure. Llavors el senyor Pujol i Font ho adoba:

—No en facin cas, però escoltant el senyor Bofill costen tant de passar les hores...

Un veí d'escó el va estirar llavors per l'americana i l'advertí que ho havia dit a l'inrevés, que si li costaven de passar les hores no tenia motius per creure que eren les nou essent les vuit, i el senyor Pujol i Font va renunciar a la paraula.

Papers que comprometen

Ja és sabut que durant les sessions — sigui a l'Ajuntament o a la Diputació o al Congrés — quan un regidor o diputat vol fer una indicació a un company, escriu uns mots en una quartilla, la plega, la dóna a un uxier i aquest la lliura a qui va dirigida. I bé, de vegades, aquests papers poden resultar comprometedors.

Un exemple? Durant la sessió de dissabte, mentre el senyor Bofill tenia la paraula, el senyor Puig i Ferreter feia senyals al senyor Giralt. Aquest no l'entenia. Llavors el senyor Aguadé, veí d'escó del senyor Puig, va agafar una quartilla, va escriure-hi uns mots, cridà un uxier i aquest passà el paper al senyor Giralt. El conseller de Finances va llegir aquelles ratlles i va fer un gest significatiu als seus amics del davant.

Fins ací, la cosa no té res de particular. El que ja és més particular és que el senyor Giralt, després de llegida, deixà la quartilla damunt el seu pupitre. Del pupitre anà a terra. En acabar-se la sessió, potser el mateix senyor Giralt la va fer córrer amb els peus, al mig del saló. I allí estava la pobre quartilla, ben plegadeta i rebent trepitjades de tothom, fins que a un repòrter se li acudí d'ajupir-se, recollir-la, desplegar-la i llegir-la.

Deia: «Giralt: En Puig us diu a vós que no us fiéssiu de la crema llefiscosa d'En Bofill en lloa del vostre cap. — Aguadé.»

Aquest document, signat i rubricat, ha passat a l'Arxiu Històric de la Ciutat. Hom suposa que allò d'«el vostre cap» es refereix al senyor Lerroux, no pas al cap del senyor Giralt.

L'alegria del Dr. Aguadé

El doctor Aguadé va passar-se l'Assemblea de la Generalitat fent xistos a l'orella d'En Puig i Ferreter i rient sense interrupció.

Unicament quan En Bofill va parlar de l'acumulació de càrrecs i va dir que no trobava gaire elegant que quan venia un foraster important a Barcelona, els mateixos que li feien els honors a la Casa de la Ciutat haguessin de travessar a corre-cuita la plaça de Sant Jaume per fer-li els honors de la Generalitat, va acabar la broma i va canviar de fesomia.

Allò no li havia fet gràcia.

Ventura Gassol, humorista

A l'Assemblea de la Generalitat, la nota humorística fou la dominant. Una vegada pactat l'armistici entre la majoria i la minoria, tots els diputats tenien retratada l'alegria que els anava per dintre i seguíen els debats somrients i satisfets. Tant és així, que quan En Bofill i Mates, en un moment del seu parlament, digué:

—...A Tarragona, senyor Gassol...

—Germà! Germà!—interrompé En Gassol.

L'abrandat poeta de Catalunya s'apuntà un èxit de rialles i En Puig i Ferreter el felicità personalment.

S'ha acabat el treballar

La *Soli* parlava l'altre dia d'un míting *pro-paro forzoso*. Tira peixet! I després ens queixarem.

Explicació d'un misteri

Hom ha notat que, exactament cada setmana, amb una gran precisió, els dissabtes i els dilluns, *El Noticiero* i algun altre diari avisen a llurs lectors de l'arribada o sortida, respectivament, del conegut diputat a Corts senyor Manuel Dolcet i Carmen.

El senyor Dolcet, però, no sabent com s'exposava, un bon dia, a Madrid, mostrà una carta a un seu amic; la carta — es veu que el doctor Dolcet no se'n recordà en aquell moment — acabava així:

«Por fin, papà, no olvides de mandar, el jueves sin falta, la gacetilla, para que pueda llevarla a tiempo a los periódicos y no nos suceda lo que hace unas semanas.»

Matemàtiques

Un diari de Madrid, en publicar la ressenya del ja oblidat míting «pro enseñanza en castellano», deia que la policia va practicar «la detención de nueve individuos que se habían significado en la protesta. Ocho de ellos eran del Estat Català, uno de Nosaltres Sols, y el noveno era de la Unión socialista».

El mot de la situació

Va causar una certa sorpresa que *El Matí* i *El Correo Catalán* intentessin començar una campanya política sobre una base tan poc ferma com una carta firmada per dos senyors, sense comprovar les grotesques — de tan inversemblants—denúncies que s'hi feien contra l'Escola Normal de la Generalitat.

Un amic nostre va trobar l'explicació de l'embalament irreflexiu d'aquells dos diaris:

—Els han sorprès la seva *mala* fe.

Ves per on

Han arribat a Barcelona unes fotografies de la rebuda que els seus electors de Pontevedra dispensaren al nostre antic conegut, l'Emiliano Iglesias. Per sobre dels caps de la multitud d'electors, emergeixen uns rètols, alguns dels quals es poden llegir en la foto. N'hi ha un que no té preu. Fa:

«La vil calumnia ennoblece a Emiliano Iglesias.»

La qüestió és omplir

Dilluns passat al saló Kursaal anunciaven l'estrena de *Frutas amargas* amb la presentació personal de Juan de Landa, el protagonista, el qual aparegué a l'escenari d'aquell cinema, vestit de presidari a fi d'infiltrar més verisme a una escena d'*El Presidi* que tingué la gentilesa d'oferir a l'auditori.

Ara bé, com sigui que el públic no omplí precisament bon nombre dels seients del pati de butaques i a l'escenari, juntament amb Juan de Landa, hom no escatimà precisament els comparses, en sortir, algú deixà anar aquest comentari:

—Qui ho diu que no va gent al cinema? Feia temps que no havia vist un escenari tan concorregut...

Anècdota

Juan de Landa aprofità el fi de festa per a contar unes quantes anècdotes relacionades amb les seves activitats cinematogràfiques. Aquesta fou la més celebrada:

—Passejava—diu—pel barri mexicà de Los Angeles i vaig adonar-me que en un restaurant anunciaven, amb tots els honors, l'arròs de pollastre a l'estil del nostre país. Hi vaig entrar, naturalment, i un cop entaulat vaig sollicitar-ne una ració. Però quan el plat d'arròs es trobà fumejant al meu davant una decepció, per cert ben justificada, va envair-me. Breu: em va semblar poc pulcra la seva presentació i vaig exposar la meva disconformitat al cambrer que em servia. I heus ací que l'home, que es veu que m'havia reconegut, se'm despenja amb aquesta sortida: «Tanmateix no n'hi ha per tant, senyor. No us en devien pas servir de millor a *El Presidi*.»

Raons de conveniència

Flama, de Gelida, òrgan local d'Esquerra Republicana, publica en el darrer número l'aclariment que segueix:

«Ens hem enterat que algú, donánt-se-les de viu, ha criticat FLAMA per haver-hi faltes d'ortografia. Primer s' ha de fixar que algunes són per conveniència de l' impressor; i segon, que 'ns sentíríem molestats de no saber escriure correctament el català.»

Si és així, perdoneu.

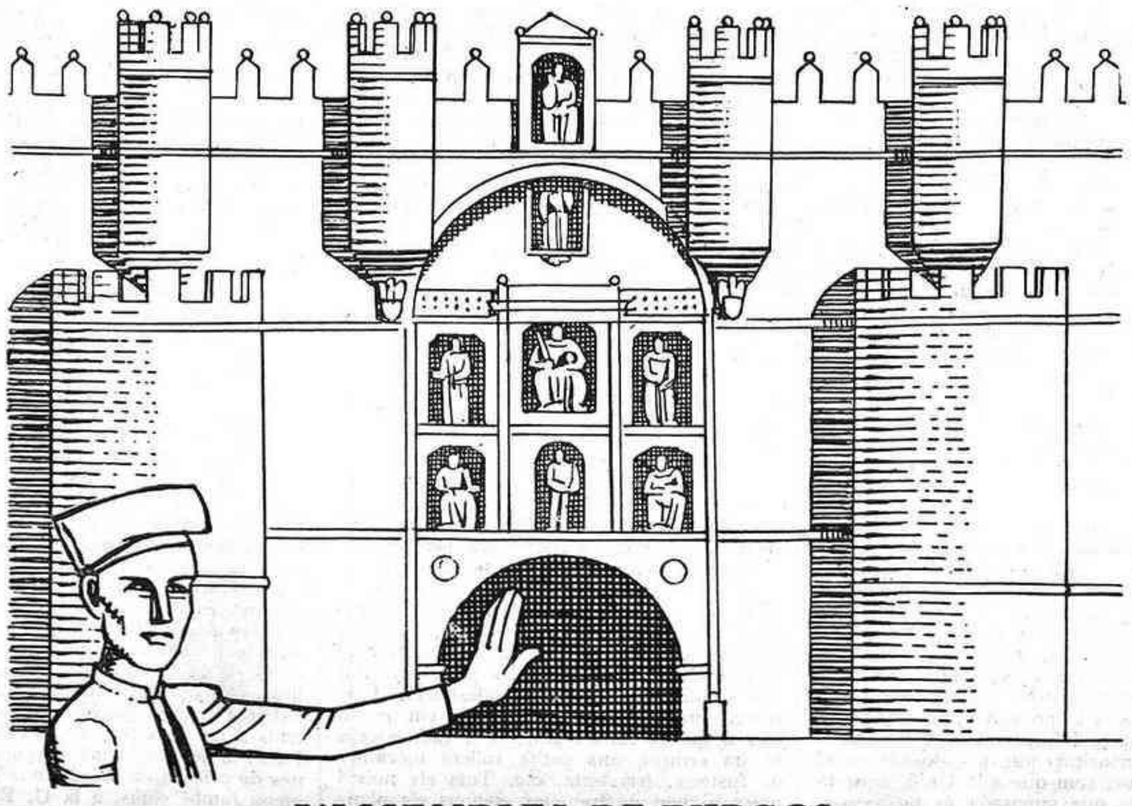

L'ASSEMBLEA DE BURGOS

—Aviat serà pitjor ésser "burguès" de Burgos que burgès de la Lliga.

(c) Ministerio de Cultura 2006

IMPRESSIONS D'UN VIATGE A LA U. R. S. S.

La República de Treballadors

V. — PROPAGANDA

Una impressió, ensems global i aïllada, però eminentment característica de la Unió, és que, allí, hom hi viu acompanyat, voltat totalment, gairebé ofegat per les múltiples manifestacions d'una propaganda tan extensa i tan inexorable com mai no s'ha vist enlloc. Es tracta de quelcom perfectament estudiat i planificat, que assoleix una execució sovint acurada i intelligent, però que no negligeix ni un dels mitjans possibles d'exteriorització. Tan aviat es manifesta unit a produccions d'alta qualitat artística, com descendeix, per a ésser més planer i eficaç, a les formes grolleres del xiroisme popular. La propaganda ho envaeix tot, absolutament tot. Us sotja des d'aquells rètols roigs de què parlava en el primer article d'aquest reportatge; s'escorre llisquent entremig d'un film d'alta qualitat artística; s'expandeix amb ufana prenent la forma dels moviments simbòlics que s'alcen, sovint en poques hores i com per art d'encantament, en totes les viles soviètiques. Visiteu una fàbrica i no hi trobareu ni una quadra sense rètols, cartells, inscripcions. Aneu a les oficines d'un trust o d'un banc; entreu al teatre o al cinema; viatgeu d'Arcàngel a Bacú, de Nyiegorièloia a Vladivostoc, i la propaganda soviètica, amb constància obsessionant, no us abandonarà ni un sol moment.

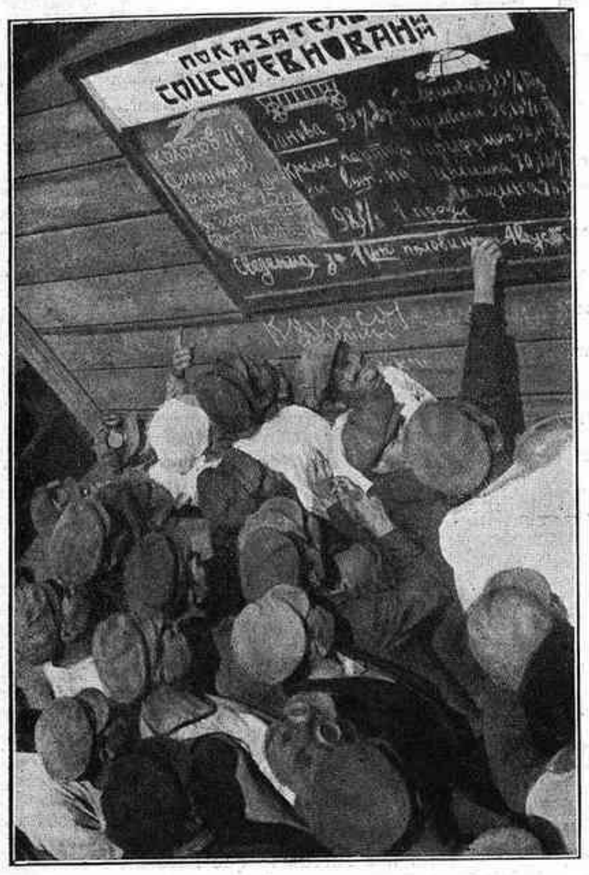

Obrers mirant una estadística d'emulació en el treball

Els motius d'aquesta propaganda són, al meu entendre, de diversa índole. En primer lloc serveix per a mantenir en contacte constant el govern i el poble. El fet que un poble flexible i ben dotat, però primitiu i apàtic, sigui governat per homes enèrgics i pràctics, sense escrúpols de cap mena, podria donar resultats perfectament negatius. La dissociació podria arribar a ésser tan greu que obstaculitzés tota labor fecunda. La contraposició govern-poble podria esdevenir tan violenta que tard o d'hora acabés amb la durada del règim. I bé, el govern pot mantenir el contacte amb el poble de dues maneres: o bé deixant-se influir per ell, per procediments més o menys democràtics, o bé influint-lo de dalt a baix, mitjançant la propaganda. A la Unió totes les circumstàncies han portat cap a aquesta darrera solució: d'una banda l'autoritarisme d'un govern essencialment (aristocràticament, gosaria a dir) dictatorial; i de l'altra, l'indiferentisme d'un poble mancat, gairebé enterament, de la més elemental educació política. A la Unió, en definitiva, la propaganda ha esdevingut el gran instrument polític de la dictadura.

Un altre dels motius de la propaganda soviètica consisteix en el que en podríem dir crear ambient. El govern de l'anomenada dictadura del proletariat, en efecte, no en té prou amb mantenir el contacte amb el poble. Li cal, a més a més, per a consolidar la seva obra, incorporar tota la nova terminologia a la vida real. Fer-la penetrar com més endins possible i amb la màxima intensitat. La propaganda, des d'aquest punt de vista, no pretén més que donar una pauta i una direcció a totes les manifestacions espontànies de l'activitat humana que cada dia tindran més força en la Unió. Aspira, en últim terme, a ésser quelcom més que un reclam del règim fet pels seus dirigents, i esdevenir tot un sistema simbòlic de manifestacions d'entusiasme i de fervor, sortides naturalment de la iniciativa dels seus partidaris. Si, avui dia, per exemple, la literatura soviètica fa l'apologia del règim, ens fa l'efecte que, en la majoria dels casos, es tracta de propaganda. Les noves generacions, però, que hauran viscut sempre dintre d'aquest «ambient de propaganda», si produeixen apologies literàries del règim, ja ho faran probablement d'una manera més natural i no provocada. I per aquest camí la consolidació incommovible de la nova Rússia serà un fet que s'imposarà per ell mateix, sense necessitar de l'alta tensió del reclam artificial. Almenys així ho esperen els que l'inspiren.

Finalment la propaganda soviètica té una altra finalitat més pràctica i més palpable que les esmentades. Sollicita una acció efectiva, immediata. La propaganda demana, exigeix i estimula el treball de cada u. La propaganda vol recordar als ciutadans en cada moment, en cada lloc, que llur país està en lluita i en construcció. Que sense un esforç comú, tenaç i ben organitzat, tot està perdut. Que el pa i el carbó no s'assoleixen sense un treball intens, i que la fam i el fred poden enderrocar els règims més fermament establerts. En aquest ram hom ha produït cartells, a la Unió, que em penso que són obres mestres en el gènere. No són potser molt refinats des d'un punt de vista estrictament artístic, però llur intenció i llur grafisme són realment colpidors.

La tònica general d'aquesta propaganda produeix a l'estranger que visita la Unió efectes una mica depriments. Malgrat la varietat dels mitjans emprats, el conjunt és d'una monotonia sense gaires atenuacions. Comença per ésser curiós, esdevé obsessionant i decau en plena lassitud.

L'OBSESSIÓ DEL TREBALL

A la república de treballadors regna una idea única i central, que és, naturalment, el treball. El treball és a la Unió l'únic ideal de la vida que tot ho matisa i tot ho agabella. El treball és la gran obsessió de la dictadura soviètica i fins i tot el descans no és concebut més que com un factor de l'eficàcia del treball.

Darrera totes les pretensions de novetat del règim, aquesta obsessió del treball posa la Unió al nivell de tots els pobles en construcció, els països anomenats colonials, amb els quals manté una gran quantitat de característiques comunes. Més que en la mateixa obsessió la novetat s'escau en les formes i manifestacions d'aquesta obsessió. Ja comencen amb la falç i el martell que, enclavats simbòlicament al bell mig de la bandera roja, donen la tònica general. L'art la segueix ben dòcilment. Tot el que sigui gràfica i plàstica està dominat, a la Unió, per *leit-motivs* de treball. Les rodes, les grues, els tractors, les xemeneies, els engranatges, combinats per procediments modernissims, forneixen una nova i original simbòlica. He arribat a veure un ballet, a Moscú, on la música fantasiejava amb sons i esgarips de maquinària, mentre els moviments dels comparses recordaven enginyosament sobre l'escena els giravolts dels torns i les rodes i les convulsions espasmòdiques dels èmbols. Feia bastant bonic i sobretot no quedava *boutade*, sinó ben encaixat dintre la monotonia ortodoxa de la propaganda. En la fàbrica ex-imperial de porcellanes de Leningrad, les àmfores i els vasos preciosos ja ostenten escenes de treball i idealitzen les turbines i els tractors. El teatre està envaït per conflictes de fàbrica, d'emulació socialista i de socialització del camp. A la poesia mateixa li cal cantar la puixança del pla quinquennal i les excellències de les xemeneies de Xarcov. Recorda de vegades la ingenuïtat de les produccions de certs poetes del segle XIX que s'extasiaven davant la força del vapor d'aigua i els progressos de la ciència que avançava «que era una barbaritat». A tot arreu trobeu repercussions i reflexos d'aquesta obsessió del treball: «Mitjançant l'emulació en el treball—venia a dir una llegenda en el plat del vagó-restaurant—millorarem el menjar de la població soviètica.»

Tota la premsa està dominada per la mateixa tendència: imbuir en el públic l'interès pels progressos del treball en la Unió. S'aprofiten que el lector de periòdics cerca i necessita quelcom truculent i excitant i procuren, amb habilitat extraordinària, interessar-lo en les dades i estadístiques econòmiques. Publiquen, en manxeta, les últimes xifres de les grans forges Gigant de la mateixa manera que, en altres països, hi donen, posem per cas, els guanyadors de les curses de cavalls o una agudesa política.

Xafarderies polítiques, informacions de la vida de províncies, cròniques judiciàries i comentaris bursàtils estan substituïts per reports extensos i feixucs sobre la nova turbina de Dnieperostroi o les possibilitats de la fàbrica d'automòbils de Niji-Novgorod. Sovint fa l'efecte que cada una d'aquestes grans fàbriques constitueix una mena de sector de front de batalla en una gran guerra, sobre el qual la premsa publica incomptables telegrames i impressions que satisfacin l'àvida curiositat que és suposada en el públic. Ara que, com que a la Unió, aquesta curiositat més que suposada és provocada, aquelles grans fàbriques adquireixen, ultra llur real valor econòmica, més o menys efectiva, la significació de formidables plataformes polítiques.

Visitar la Unió i tenir la pretensió de veure romanalles de l'antiguitat, produccions bizantines i companyia, seria causar un greuge imperdonable als homes de la nova Rússia. Jo he visitat, certament, el Kremll de Moscú, i l'Eremitage de Leningrad, però mai no he visitat Museus que tinguessin un aire més sepulcral, ni on les coses col·leccionades estiguessin més mancades de connexió amb el món que hi havia a l'altra banda dels recintes. A la Unió, el que hom ensenya amb complaença i fins i tot amb orgull, allò que hom vol mostrar-vos com a veritable curiositat turística del país, allò que ells volen considerar com a veritablement típic són les fàbriques, les preses d'aigua, les mines, els camps petrolífers i totes les manifestacions del treball. El paisatge mateix que ells volen crear amb la massa informe de l'estepa ha de tenir una mena de «bellesa industrial». I fa l'efecte que per a un home de la nova Rússia la manera més digna de gaudir d'una posta de sol ha d'ésser contemplant-la a través de l'espessa boscúria dels pous de petroli (els molins de vent del modern Quixot), mentre les últimes lluïssors del crepuscle es reflecteixen en els bassiots lleument irisats de les aigües untuoses.

Sala de lectura d'un club de Moscú

ESCOLES

On la propaganda esdevé més viva i més eficient, és a l'escola. Allí és on hom forma les noves generacions que hauran de produir-se lliurement dintre l'ambient creat per la propaganda. De les escoles ha de sortir en tot cas la veritable consagració del règim.

La instrucció és a la U. R. S. S. severament obligatòria. A cada escola o grup d'escoles li és assignat un radi d'acció determinat i el consell pedagògic és fet responsable de la instrucció dels infants de la demarcació. Els pares que no fan anar llurs fills a l'escola són severament multats. Com que els locals són generalment insuficients, a la major part d'escoles l'ensenyança és donada per torns. Com en les fàbriques, els torns de mestres i de deixebles són rellevats cada sis o set hores. Vaig visitar en la barriada obrera de Ptilov, a Leningrad, una escola amb capacitat per a 900 infants, en la qual rebien instrucció, per torns, vora de 2,000. A Grosny en vaig visitar una altra on passava quelcom ben semblant.

La instrucció és una barreja de les coses elementals que s'essenyen a tot arreu, amb les essències de la propaganda i els tòpics del règim. En una classe els infants tenien sobre llur pupitre quaderns de composicions. Els temes principals eren: «Cases per a obrers», «el pla quinquennal», «l'explotació collectiva de la terra», etc. En una altra classe hi havia un mapa d'Europa en el qual la intensitat del moviment obrer estava simbolitzada, a cada país, per una estrella més o menys grossa. «On és Espanya?», vaig preguntar, amb el meu rus rudimentari, a un nano de set anys. Va rumiar una estona i, al capdavall, confessà que no ho sabia. «Però tu saps potser la producció del Donbas?» (les principals mines d'hulla), vaig fer jo aleshores. I el nano, amb cara de satisfacció, em recità tres o quatre xifres. Anexos a cada escola hi ha sempre uns petits tallers mecànics de fusteria, ferreteria, etc. Tots els nois i noies hi han de treballar, segons els plans pedagògics dels Soviets, vuit hores cada deu dies. L'obsessió del treball mecànic els comença a ésser inculcada i al mateix temps llurs aptituds professionals comencen a sortir a la llum del dia.

L'ensenyança és única i unitària, els alumnes d'ambdós sexes estan sempre barrejats i la llengua és sempre la pròpia dels deixebles. Al Sud, tot sovint, en poblacions relativament petites, existeixen escoles en mitja dotzena d'idiomes. Les classes són a tot arreu d'uns quaranta alumnes. Amb vint alumnes, però, pertanyents a una minoria lingüística, n'hi ha prou perquè sigui creat un curs especial en llur llengua. El rus no és mai obligatori, però és tan generalment escollit com a llengua supletòria que sembla que la seva àrea d'acció més aviat tendeix a esdevenir cada dia més extensa.

L'aspecte general dels infants, pel que he pogut veure, m'ha semblat satisfactori. Van abillats sense pretensions però d'una faisó confortable. En general, nets. Juguen, criden, corren d'un cantó a l'altre com a tot arreu. Donen una nota simpàtica, de les poques que suavitzen la tensió general que té la vida en la Unió.

CLUBS

Una institució ben peculiar del règim, i que en definitiva en resulta un instrument més de propaganda, és el que anomenen clubs. Llus finalitats i propòsits són, en línies general, ben semblants als de les institucions que, a casa nostra, anomenem centres obrers, casinos de barriada, etc. Llur estructura, funcionament, però, són ben diferents. Tots tenen una gran sala de sessions o d'espectacles, com a peça central. Les altres dependències són, amb poques variants, sala d'exercicis físics, biblioteca, museu antireligiós, petits locals d'ensenyança, sala d'escacs i algun cop de billars i restaurant antialcohòlic. Escampats una mica pertot arreu, estadístiques i gràfics, xifres i fotografies de Lenin, Stalin, tractors i turbines. Tot plegat estan mancats, aquests club soviètics, d'allò tan subtil i eteri que els alemanys en diuen *Gemütlichkeit*, que en català podríem anomenar intimitat. Enlloc no s'hi veu un indret per seure, reposar i fer petar una xerrada amb els companys. Són clubs fets per a la gent que surt del treball; pretenen, com tots els clubs, apaivagar l'acaparament de la família, però no crec pas que ofereixin un veritable repòs ni una veritable diversió. L'obrer que hi entra no hi pot anar, com qui diu, més que a buscar una altra mena de treball: participar en conferències, seguir cursets, llegir llibres amb apologies del règim o trencar-se el cap meditant jugades d'escacs, l'únic joc que mereix el beneplàcit oficial. El club rus no amoroseix pas la monotonia tivant de la vida de l'obrer, i això potser acabi perjudicant-ne el rendiment. Bo és tenir la por que tenen els dirigents paternalistes del comunisme que l'abundància de distraccions dissipi la intensitat del treball, però no m'estranyaria que en fessin un gra massa. Fiquen la tensió de la propaganda massa pertot arreu, sense excepció. En la biblioteca del Club de l'Exèrcit Roig (un dels més ben muntats, corresponent a la debilitat que sent el règim per la força armada) la cosa arriba a un extrem per a nosaltres inconcebible. La direcció ha tingut cura de posar enfront de cada llibre un resumet del seu contingut junt amb el judici crític que li mereix des del punt de vista de la més estricta ortodòxia comunista. No n'hi ha prou que tots els llibres hagin passat per la censura i siguin editats per l'Estat. La biblioteca del Club de l'Exèrcit Roig, donant un exemple que sembla que serà molt imitat, us indica com cal judicar-lo. Vaig pendre a l'atzar un llibret titulat *Filosofia i marxisme* del conegut filòsof A. Dieborin, que no és pas cap enemic del règim, car, segons tinc entès, treballa en alguna universitat soviètica. Malgrat això el gelós crític que vetlla per la «rectitud» ideològica dels soldats soviètics els advertia quelcom per aquest estil: El club recomana la lectura d'aquest llibre des d'un punt de vista molt crític, car el seu autor fou considerat per una reunió de professors roigs com a representant d'una mena d'idealisme incompatible amb el marxisme pur.

A la Unió sovint es troben coses i institucions que semblen constituir els antípodes de les que ens són familiars. Si mai algú fa un estudi del desenrotllament dels clubs entre les races blanques, em penso que no es deixarà pas escapar l'ocasió de contraposar brillantment els clubs russos amb els anglesos. Són realment les dues cares de la medalla, en el gènere. D'aquelles cases d'arquitectura mesurada que s'estenen Piccadilly avall i obren amples finestrals a les fines perspectives de Saint James Park, a les construccions modernistes plenes de cartells de propaganda que hom anomena també clubs, a la U. R. S. S., hi va realment allò que se'n diu tot un món.

J. TERRASA

Propaganda de la fàbrica del Proletariat Roig, de Moscú

L'APERITIU

Els jocs de mans i la política. — En un moment com el que vivim, tan saturat de literatura política, els que no ens sentim cridats a l'exercici d'aquest art tan important, fem tots els possibles per allunyar-nos del comentari de les anècdotes públiques que es van inflant i desinflant cada dia. Però és inútil el nostre esforç; encara que no llegeixis els diaris, encara que només assisteixis a tertúlies d'enterramorts i d'aficionats a l'astronomia, se't filtra pel nas i per les orelles aquest tufet de tinta d'impremta, d'«ais!» i d'«uis!» i d'escarafalls de tabac i copa d'anís en mig de les grans contorsions i les grans congestions de les controvèrsies més apassionades. Jo, avui, maleïdes les ganes que tenia d'encarar-me amb cap tema polític, però la conferència del senyor Ventosa i Calvell m'ha sortit al pas, com una gran disfressa carnavalesca vestida dels morats més lúgubres, amb tot d'albergínies i d'escarxofes penjades al nas, i amb un esquellot de judici final en lloc de corbata.

La conferència del senyor Ventosa és un d'aquells casos típics, tan divertits, de joc de mans facinerós que només acostuma a produir-se en el camp de la política. El senyor Ventosa s'ha ocupat de temes econòmics, perquè ell mateix confessa que són els únics que posseeix a fons, i el conegut ex-ministre de la Corona ha vingut a dir que abans de la República en aquest país anàvem tirant, i des de la República no podem anar ni amb rodes. Ha dut un devessall d'estadístiques que demostren, segons ell, que d'aquí quatre dies tots anirem ensenyant les vergonyes i no podrem menjar altra cosa que els retalls de paper que pengen de les parets de les cases de dispeses més sòrdides. La República ensorrarà la pesseta, ensorrarà els mercats de peix i de verdura i ens ensorrarà a tots plegats. Una oració més derrotista que la del senyor Ventosa no s'ha arribat a escriure encara en cap fulla dominical, ni s'ha atrevit a pronunciar-la cap Mossèn Montagut de la dictadura. El senyor Ventosa mira el país des de l'aspecte econòmic, el seu llenguatge és correctíssim, no esgarrapa ni mossega a ningú d'una manera directa; és més, sembla que intenti posar-se al servei del país, sembla que no es negui a dir-se republicà, ni a rutllar com a republicà; però això només és a la pell de la seva conferència, el nervi i els ossos són una mena de rebequeria guinyolesca del seu fracàs o del seu despit.

Jo no entenc res de política, per altra part és possible que el senyor Ventosa sigui un home molt intelligent i un polític d'altura, i és possible que el senyor Ventosa des del seu punt de vista tingui raó. En aquest món tot és possible, però encara que jo no sàpiga de què va tot aquest gran tinglado dels estadistes competents, em fa l'efecte que el senyor Ventosa ha estat un home poc hàbil. Perquè, o aquest senyor té ganes d'intervenir, o no en té. Si té ganes d'intervenir, els seus atacs a la República haurien de produir-se amb una certa malícia, no haurien d'ésser aquest derrotisme tant d'una peça que ensenya l'orella en una forma massa desvergonyida. *La Veu* podrà dir el que vulgui de la conferència del senyor Ventosa, i afirmar que és una obra de patriotisme sublim. Fa massa poc temps que el senyor Ventosa era ministre, i fa massa poc temps que aquest senyor intervenia en el govern civil del general Despujol, perquè els que estimem una mica la llibertat i la decència ens deixem ensarronar pels esgarips d'un monarquisme vergonyant i grotesc. Si el senyor Ventosa no té ganes d'intervenir, ja estava bé callant com ha callat fins ara, no tenia cap necessitat d'actuar de Jeremias de serradures ni sortir amb aquest ciri trencat de la seva conferència, que no adoba res, ni cura de res, i no fa altra cosa que crear antipatia i allunyar els seus homes del govern. El parlament del senyor Ventosa ha estat el pinyol d'aquesta ària tristíssima que vénen cantant els senyors de la Lliga, d'ençà que el país va tenir l'excellent pensada de treure's de sobre a don Alfons de Borbó.

El senyor Ventosa ha amenaçat tota la part estomacal del país; ara, les coses que afecten una mica l'ànima i la dignitat sembla que no el preocupen de poc ni molt. Ha parlat molt de la pesseta, del carbó, del cotó i del suro, però de la vergonya dels set anys de dictadura i de la vergonya d'un ministeri del qual ell formava part, el senyor Ventosa no n'ha parlat gens.

Es veu que els grans polítics no poden viure sense fer jocs de mans; jo no sé si faria molt més efecte que el senyor Ventosa hagués confessat d'una manera sincera tota la part d'error, totes les equivocacions o les manques de previsió de la seva vida de gran polític. En el teatre, per exemple, fa un efecte positiu una confessió patètica ben cuinada, però aquest exemple teatral els polítics no l'imiten mai; es veu que està renyit amb la força dels arguments polítics dir al pa pa i al vi vi, i reconèixer que un hom ha ficat els peus a la galleda. L'auditori d'un polític és gairebé sempre un auditori que vol ésser ensarronat, que vol veure el joc de mans i vol que li amaguin la trampa. El senyor Ventosa, que és un polític formidable i que coneix la psicologia del seu auditori molt millor que jo, ha adoptat en la conferència de Madrid el procediment del joc de mans. Jo em meravello de l'aplom, de la gràcia i de la lleugeresa de dits que es necessiten per fer això que ha fet el senyor Ventosa, perquè és evident que una bona part del públic no li va veure la trampa, i és possible que deixés absolutament convençuts i entusiasmats més d'un centenar dels seus oients.

En el *Juli Cèsar* de Shakespeare, hi ha dos discursos que són un exemple molt viu d'aquesta psicologia merament oca del públic que assisteix als espectacles polítics; jo no sé si la qualitat literària de la conferència del senyor Ventosa es podria comparar amb aquests discursos famosos, però quant a la qualitat que en català pintoresc podríem dir-ne «barra», el famós ex-ministre de la corona es pot contrapuntar amb els personatges de Shakespeare.

JOSEP MARIA DE SAGARRA

CAMISERIA FITÓ BARCELONA
NOVETATS EN CAMISES
Jaume I, 11
Telèf. 11655

(c) Ministerio de Cultura 2006

L'OBRA DE LA GENERALITAT

L'Escola Normal

El Departament de Cultura de la Generalitat de Catalunya acaba de recollir en un dens volum l'obra realitzada en matèria d'organització pedagògica durant aquesta primera etapa revolucionària. Fa angúnia de pensar amb quina cega pertinàcia la passió política s'esforça a enterbolir totes les coses; recentment n'hem vist un exemple colpidor i ben trist. Siguin, però, les que es vulguin les opinions polítiques de cadascú, la consideració de l'obra realitzada, la seva transcendència educativa, l'esforç que suposa sell de Cultura que delega en l'entusiasme i la voluntat de Joaquim Xirau la funció orientadora; sota la direcció immediata de Cassià Costal que porta a la nova institució la seva flama humaníssima de pedagog, l'Escola Normal de la Generalitat ha començat a fer via.

Una primera mirada damunt les normes orientadores ens mostra la direcció humanística del seu pla. El conreu de la tradició llatina i de les valors més purament espirituals hi és en un primer terme d'interès.

L'esbarjo a l'Escola Normal

la possibilitat del fet innegable, són prou per demanar — per exigir — una atenció respectuosa i un reconeixement sincer davant la gestió discretíssima i entusiasta de Ventura Gassol i del Consell de Cultura que presideix Serra Hunter i secunden els Balcells, Xirau, Ainaud, Bellido, Pi i Sunyer, Costal, Estalella, Rubió... en un esforç mancomunat per a la reconstitució de la nostra vida cultural.

Destacaríem, de la llista de realitzacions portades a cap, la creació de dues institucions la importància de les quals ens és donada tant per la seva vàlua veritable com per la urgència de la seva efectivitat. Ens referim a l'Institut-Escola i a l'Escola Normal. MIRADOR s'ha referit ja a la transcendència d'aquesta nova ordenació de l'ensenyament secundari a Catalunya que representa l'Institut-Escola. En el pensament de tothom està la lamentable organització estatal d'aquesta etapa de l'educació. Sense poder apreciar els resultats de la nova empresa, en tenim prou amb saber que l'orientació que ara comença tendeix a una educació flexible, espiritual, humanística, social i oberta d'esperit. Quant a l'Escola Normal, volem assenyalar ací els trets essencials de la seva organització i remarcar la voluntat de renovació que mena els seus components.

No caldrà pas que fem esment de la intenció dignificadora que — per a un futur immediat — té el Consell de Cultura, de crear una Facultat de disciplines pedagògiques, atorgant així una categoria universitària a uns estudis fins ara menyspreats i fins i tot sotmesos a una consideració vexatòria.

Atenent-nos a l'obra realitzada i a la seva significació, la creació de la Normal catalana havia d'ésser una obra immediata, urgentíssima, en un moment en què Catalunya demana per a ella mateixa la regulació de la formació educadora, començant pel primer ensenyament. Totes les demandes basades en la necessitat de la llengua materna com a instrument, estarien mancades de raó pedagògica si per cas la Generalitat no s'apressava a crear una fornal de professors emmotllats en la nova concepció educativa.

La fornal és feta. Sota l'empenta del Con-

Aquesta és, també, una línia essencial en el pla de l'Institut-Escola. Sorpendrà potser algú aquesta orientació espiritualista en temps pragmàtics com els que correm. Ara, però, més que mai cal no oblidar les constants eternes de la nostra tradició cultural. La solidesa moral que elles representen. Precisament ara, un mestre de l'avantguarda pedagògica, el professor Cousinet, que ha donat un cicle de conferències a la nostra Universitat, insistia en la necessitat de no abandonar aquest tipus tradicional d'educació. Cal no oblidar que damunt l'esperit del futur mestre, i més intensament en l'adolescent de l'Institut, cal que pesi la noció sòlidament formativa de la tradició de cultura, de l'esforç millorador de la Humanitat, l'última etapa de la qual li ha donat tot el refinament social i tota la treballada espiritualitat que ell ha trobat madurada en incorporar-se a la vida. La informació — de tipus professional — li serà donada a la Universitat, com un instrument, aquest sí, pragmàtic per a resoldre el problema de la seva existència i per a obtenir una eficàcia en la vida social. Però cal que el fons espiritual, humanístic, serveixi de base — i de ferment — moral a l'adolescent — com a ciutadà — i al mestre com a forjador i exemple de vida civil.

L'ensenyament filosòfic és també molt més accentuat en la nova Escola Normal. Per a defensar aquesta intensificació serien suficients — a més de l'eficiència educadora de la psicologia, de la biologia i del psicoanàlisi — les raons apuntades per a defensar l'educació de tipus humanístic.

La connexió dels estudis normals amb els serveix d'orientació professional, la flexibilitat de les normes orientadores, l'estreta relació entre les disciplines de ciències i de lletres, la comunitat obligada dels professors, la intensificació i complexitat de l'educació física, l'atenció amb que es tendeix a l'educació de la sensibilitat artística i literària del futur mestre, la supressió dels exàmens per assignatures i el règim becari, serien altres tants capítols amb què podria allargar-se aquesta demanda d'atenció i simpatia per a la primera temptativa completa d'organització d'un magisteri eficient català.

GUILLEM DIAZ PLAJA

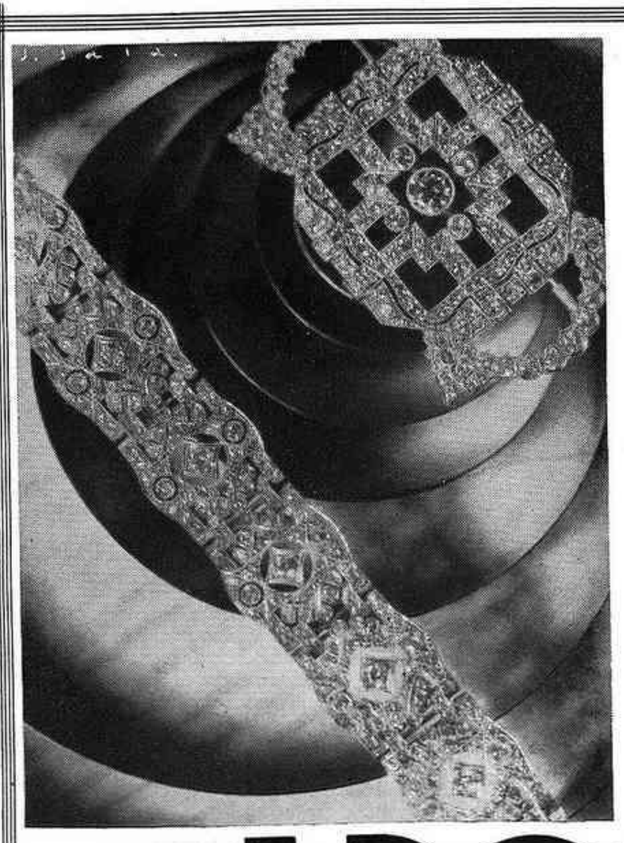

Un Joier

J. ROCA

RAMBLA DEL CENTRE, 33 • PASSATGE DE BACARDI, 2

Mirant a fora

De la crisi francesa

L'endemà de la mort de Maginot, Briand telefonava de bon matí a Laval dient-li que creia arribat el moment de deixar el ministeri d'Afers estrangers i dedicar-se a refer la seva salut, deixant Laval en tota llibertat d'acció.

Hom no sap ben bé què pensà Laval, en el fons del fons, però sembla que unes intervencions oficioses feren tot el possible perquè la separació de Briand no tingués remei. Laval callava, però els diaris no. Només era cert que dimarts de la setmana passada, Laval aniria a veure Briand. Per endavant, es deia que el diàleg aniria així:

—Com us trobeu?—preguntaria Laval.

—En ple repapieig, ja que els vostres diaris ho diuen—respondria Briand—. Ara només falta saber si ho diuen per ordre vostra o a desgrat vostre.

Però, de fet, sembla més versemblant que la conversa fou amical i gairebé es limità a aquesta declaració per part de Briand:

—Estic disposat a anar-me'n del ministeri, però no vull que sembli que me'n desembarquin com un invàlid.

* * *

Dimecres, Laval pogué formar ministeri, el qual es reunia en complet a les onze de la nit. El ministre de l'Aire, Dumesnil, fou un dels últims d'arribar.

—Què—li va dir un collega—, l'avió ha vingut amb retard.

Darrera d'ell, però, encara se'n presentà un altre, el ministre de Justicia, Léon Bérard. Digué per excusar-se:

—La justicia és lenta, però tanmateix arriba.

Mentre els fotògrafs es preparaven a complir llur missió, un ministre els digué aquesta frase:

—Ja ho veieu, els ministres no són com els dies: es segueixen, però s'assemblen.

Mitologia moderna

Germània-Danae i la pluja d'or de Hoover-Júpiter.

(*Kladderadatsch*, Berlín)

El fill del negus

El fill del negus d'Abissínia viatja per Europa. Darrerament ha estat a París. Amb motiu de la seva arribada, André de Fouquières, cap del protocol, mobilitzà tot el personal de l'Elisi, cosa que no costà gaire perquè tothom tenia curiositat de veure un príncep negre, amb un barret tan ample i amb aquella fama que a Abissínia els lleons corren pel palau com els gats en els nostres països.

Al dinar que se li donà a l'Elisi, el cap del protocol i el seu adjunt s'havien amoïnat preparant tota mena de plats que semblaven haver sobrat de la passada Exposició Colonial. Però el fill del negus va fer una ganyota i va dir:

—M'agradarien un parell d'ous al plat.

«Esprit de suite»

Stimson explica aquesta anècdota de Snowden.

Un dia que tots dos passejaven plegats per una carretera, Stimson remarcà un avís: «Ciclistes, atenció. Carretera acabada d'enquitranar. Els que no sàpiguen llegir, se'ls prega que es dirigeixin a l'hostaler del davant.»

Stimson es posà a riure i ensenyà el rètol a Snowden, el qual romangué impassible. L'endemà, Stimson i Snowden es veieren i aquest agafà tot somrient el braç de Stimson i li digué:

—Quin ximple deu haver fet això? I si l'hostaler no hi fos?...

La historieta aquesta ha fet molta fortuna als Estats Units.

Les tres maneres

En el darrer conflicte xino-japonès, tant els delegats de la S. de les N. com els àrbitres i espectadors s'han pogut adonar, una vegada més, de la flexibilitat amb què la política japonesa sap passar de la manera forta a la manera dolça. Vigor, persuasió, paciència; heus aci el que simbolitza, per als japonesos illustrats, la sèrie célebre dels tres hai-kais:

Si no canta,
matem-lo de seguit,
el cucut.

Si no canta,
fem-lo cantar,
el cucut.

Si no canta,
esperem que canti,
el cucut.

CARA I CREU DEL PLET TAXISTA

Dos parers oposats

Davant la persistent contraposició d'interessos i aspiracions entre un nucli de taxistes i la Confederació oficial emparada per l'Ajuntament, contraposició que ha esclatat amb violència en el conflicte dels darrers dies, hem volgut oferir als lectors com una recopilació de l'afer, a través d'una transcripció de les referències de les dues parts.

Així, doncs, ens hem entrevistat amb el senyor Jaume Vàchier, regidor delegat de gut la brega, i amb el senyor Josep Maria Moré, gerent de l'empresa protestatària.

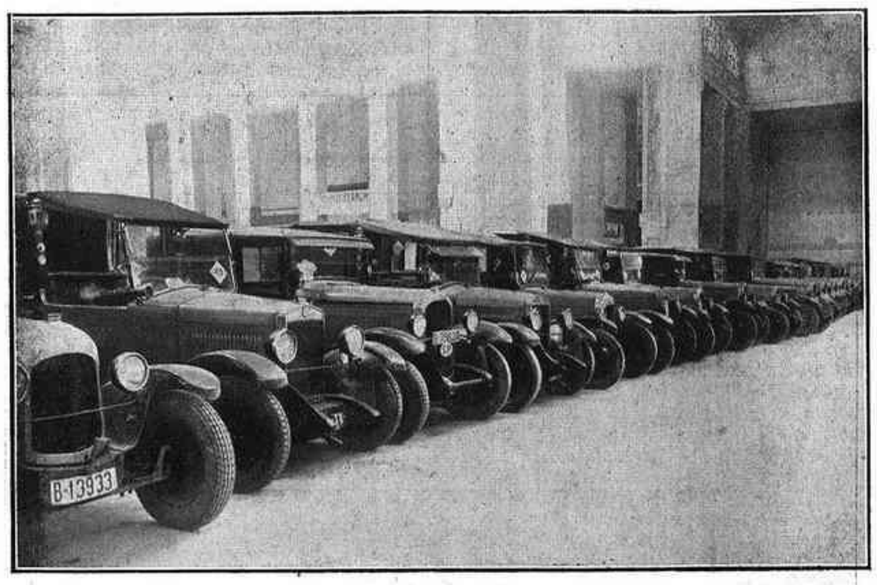

Quan els pintaren de groc i negre

JAUME VÀCHIER

—Quin és l'origen — preguntem al regidor — de l'oposició que el vostre reglament del servei públic d'autotaxis troba?

—No hi ha cap oposició ni res absolutament — respon enèrgic (advertim als lectors que la conversa amb ell va ésser sostinguda abans de dissabte, dia en què sortiren els cotxes de David amb distintiu) —. Només hi ha un pla per a assolir allò desitjat fa anys per tothom: taxistes i públic. En ésser a l'Ajuntament, coneixedor com era de temps de les necessitats del servei taxista, vaig creure arribat el moment de preocupar-me'n d'una manera seriosa i de fer la reorganització imprescindible. Amb aquest esperit, abans i tot d'ésser encarregat pels meus companys de Consistori de la Comissaria de circulació, vaig assistir a una assemblea de taxistes que en reunia uns 3,000, i vaig exposar individualment un esbós del projecte, que va ésser ben acollit, en principi, pels assistents.

«Al carrer hi havia aleshores uns 3,500 cotxes, 3,400 dels quals si fa no fa eren irreglamentats. La Comissió de circulació del Municipi no existia de fet.

«No hi havia res ni aquí ni al carrer que servís l'element de control. No sabíem ni el nombre de taxis en circulació.

«En aquestes condicions, hi havia el truc de les franges postisses i altres, que feien que un mateix cotxe pogués variar de tarifa a discreció del conductor. La lluita entre empreses i dependents no tenia regulador de cap mena. La competència perjudicava tothom. El material no oferia als clients el mínimum de seguretat, com ho demostren les estadístiques d'accidents.

«Vaig iniciar converses entre els Sindicats obrers i els patrons per a millorar les coses. Vam trobar la solució prometent jo que arreglaria la situació del carrer, completament insostenible.

«Amb tot això, vaig estar malalt cosa d'un mes i mig. Durant la meva malaltia, l'empresa David tingué la pensada de vendre als dependents cotxes a terminis. Com que no podia pas tirar endavant en la forma en què ho portava, explotant el treball dels dependents taxistes amb una simple relació d'empresa a obrer, tingué la idea d'instal·lar un garatge gran, modern, estandarditzat, i dedicar-se a vendre cotxes i accessoris.

«Ara bé: es produeix una coacció violenta. L'empresa David diu als seus dependents, per liquidar a benefici propi l'antiga explotació directa de taxis: «O ens compreu els cotxes com nosaltres volem, o aneu al carrer.» Malgrat la violència, però, i davant la necessitat, alguns van acceptar en aquell moment; i el resultat va ésser que molts taxistes es trobaren lligats de peus i mans a la disposició de l'empresa.

«Jo em poso bo. Ve l'assemblea, en la qual jo no era encara sinó ponent. Al fons, el que lluita és una competència de qualitat, i no és justificada la competència que es vol basar en la qualitat. No la necessitem. Tots els taxis són d'una bona qualitat mitjana, i les deficiències que pogués haver-hi s'han anat corregint i es corregiran del tot quan la reglamentació municipal serà implantada i aplicada.

«Tothom aspirava a una entitat única, que suprimís les capelletes, aquelles entitats i associacions taxistes que s'han fet, refet i desfet un grapat de vegades. Ara, la Confederació és un sindicat, una mútua, que encarrila aquest important servei públic cap a un futur collectivista inevitable.

—I ara què falta fer? — preguntem encara.

—Al principi ja ens vàrem trobar que sobraven cotxes. Abans d'anar a una amortització forçada vam fer una revisió de llicències, de carnets, patents de circulació i documents generals. Després una primera revisió (revisió prèvia) de cotxes i conductors perquè sabessin què havien de fer i poguessin posar-se al corrent per a la revisió definitiva. Això ens permetia al mateix temps una recopilació de dades i formar estadístiques. Després d'aquella revisió quedaven solament, en números rodons, 2,610 cotxes. Vam començar, és clar, per dividir la quantitat de cotxes per un promedi acceptable de recaptació diària (30-35 pessetes). Donat el nombre de cotxes sobrers, calia destinar-ne al repòs una cinquena part. Ho hem fet, ja ho sabeu, retirant-los durant els cinc primers dies de la setmana i deixant-los circular tots dissabte i diumenge. El rendiment del vehicle és així més gran en tots els aspectes.

«Hem creat una Comissió mixta per a organitzar, informar i controlar allò que es refereixi a aquest servei. En formen part 3 regidors, 3 vocals veïns i 3 suplents, i 3 representants de totes les entitats taxistes *que vulguin ésser-hi*.

«Quant a la nostra xarxa telefònica, també serà un model. L'únic inconvenient és que era molt difícil d'instal·lar. Topem també amb la indisciplina dels xofers, mal acostumats. No volen estar un quart esperant que els demanin, s'estimen més anar a voltar i a mirar d'ensopegar el client.

«Crearem subcentrals — en forma de columna — en llocs estratègics. N'hi haurà unes 20 (que podran ampliar-se fins a un màxim de 38) a tota la ciutat.

«Aquest servei serà inaugurat tot al més dintre quinze dies.

«La revisió dels taxis tindrà lloc cada sis mesos. Ara estem fent la primera revisió definitiva. Volem normalitzar el conjunt general. Volem arribar a un tipus únic, *standard*, de cotxe públic, com existeix a gairebé tot el món (el *cab* de Nova York, també groc i negre, etc.). Unic no en el motor, però sí en la carrosseria, en l'exterior. Encara haurem d'imposar algunes coses: capacitat de seients, vidres irrompibles, estores de cautxú i altres millores.

«Tot això és fet amb les facultats innegables de l'Ajuntament sobre un servei públic urbà, i no lesiona interessos de cap mena.

JOSEP MARIA MORÉ

—En què baseu la vostra oposició al pla del senyor Vàchier? — preguntem al senyor Josep Maria Moré, gerent de la casa David.

—Hauríem de saber, primer de tot — ens respon — si el pla Vàchier és convenient o no. Després, si és legalment possible. Després, en el millor cas, quins graons hauria de recórrer.

«Entenc que convé a la ciutat l'existència de diverses agrupacions i companyies que lluitin en qualitat de servei. La competència de preu, desenfrenada, és pertorbadora. La de qualitat afina el servei en benefici del públic. No parlo solament per David S. A. El client sabia, abans, de quins taxis podia refiar-se. Triava. Avui no pot triar. El color únic és una careta protectora: el xofer bo i el xofer dolent, el material bo i el dolent, s'hi amaguen. El bo sense estímul, el dolent amb impunitat. El públic ho sap i desgraciadament s'absté tant com pot. L'Ajuntament, ja ho sé, promet corregir, disciplinar. Però aquestes promeses són, per força, paraules vanes. La disciplina només la pot donar una empresa (cas de David S. A.) o un ideal collectiu que arribi fins a l'autosuggestió (Taxis Barcelona, per exemple, quan implantà l'heroic refús de propina).

«Però fins i tot admetent la conveniència de la uniformització absoluta dels taxis, el pla Vàchier té defectes. Es, en el cas més favorable, un pla ideal, amb una «petita» falla: municipalitza sense expropiar; usurpa, doncs, uns drets legítims: els que té l'industrial a diferenciar-se dels altres, a afirmar la seva personalitat. El fet que el taxi sigui exercit a la via pública no autoritza l'Ajuntament a esdevenir un dèspota.

«El senyor Vàchier, allucinat amb la seva «repartidora del taxi», no ha mirat prim en els mitjans d'implantar-la. Ha intervingut en una competència industrial, que el públic — el Poble — ja tenia fallada, i l'ha resolta a favor dels uns — els més — contra els altres — els menys, és veritat, però potser els millors i sempre respectables. Ell parlarà de les grans ciutats on el color únic és un fet. Però no s'ha preocupat d'esbrinar la trajectòria seguida per aquella reforma davant els interessos legítims preexistents. El senyor Vàchier, revolucionari, tira al dret i prou. El seu desig és la seva llei. No vacil·la a atorgar el caràcter d'*únic* al telèfon d'una Confederació merament *voluntària*. Si un jutge dicta la suspensió de l'acord municipal, ell, com si res, fa agafar els David i els tanca al dipòsit. Es clar que el jutge ordena la devolució dels cotxes i l'Ajuntament es guanya un ridícul immerescut.

«L'ofensiva dels altres taxistes contra nosaltres es deu al fet, ben senzill, de la nostra major recaptació. Això vol dir que l'acord de color únic perjudica, sobretot, a l'Associació de Propietaris d'Autotaxis David, integrada per uns 600 taxistes, que aspiren a caracteritzar-se per llur bon servei i a trobar la recompensa en la millor acollida del públic. La supressió de distintius significa per a cada un d'aquests modestos industrials una diferència de 10 pessetes en els ingressos diaris.

«L'afer té, naturalment — acaba dient-nos el senyor Moré —, les seves petites misèries. Potser val més no parlar-ne. Les passions dels messies amaguen sovint engrunes d'interès personal. Els Tribunals diran sobre això, ho espero, la paraula definitiva.

GRANIER-BARRERA

(c) Ministerio de Cultura 2006

EL CINEMA

AL MARGE D'UNA ESTRENA

Sternberg i Marlene

Una història del cinema al dia podria comportar un capítol amb el títol que encapçala aquestes ratlles, capítol ple d'interès i que jo, poc més, poc menys, si hagués de redactar-lo, el començaria així: «La descoberta de Marlene Dietrich per Sternberg no haurà estat favorable al lliure desenvolupament del pensament artístic de l'home, al qual devem films tan elevats d'inspiració i de poesia com és ara *Els molls de Nova York*.»

Josef von Sternberg i Marlene Dietrich

Es incontestable que en el cinema, si de vegades l'elecció de l'assumpte precedeix l'elecció del personal que ha d'interpretar-lo, altres cops, en canvi, és l'artista el que determina en part el tema. Hi ha una sèrie de *vedettes* que inspiren als realitzadors aquells assumptes que a judici d'ells encaixaran amb llur personalitat, seran aptes per posar en el màxim relleu llur talent i llur simpatia personal.

Si pel dramaturg és una necessitat ineludible lliurar la seva obra als atzars de les més diverses psicologies d'aquells que en seran els intèrprets, els quals en donar realitat al personatge de teatre podran introduir llur coeficient personal en la manera de compendre'l, en el cinema no hi ha res d'això. Tota la realitat de Lena, la serventa vienesa d'*El món contra ella*, està entera en l'aparició d'Esther Ralston i la seva actuació en l'admirable film de Sternberg. Així una actriu pot ésser per un creador el mitjà de realitzar la seva concepció, més encara, l'ocasió de compendre's a si mateix, d'aportar a una sèrie de vagues intuïcions aquella precisió que ha de dur-les de la imaginació a la pantalla. El que una Greta Garbo ha estat útil a Clarence Brown, per exemple!

Tota la vida artística de Marlene Dietrich està suspesa a l'activitat creadora de Sternberg. Ell la descobrí i ell la manté real en el món de la pantalla. Abans de dar-nos *L'àngel blau*, Sternberg ens havia donat ja una sèrie de figures femenines plenes d'emoció i de veritat. Esther Ralston, Evelyn Brent, Betty Compson, s'havien animat sota la seva direcció amb una vida prodigiosament intensa i verídica. Dones aquestes inoblidables i incorporades per sempre dins les nostres experiències viscudes. Cada dona d'aquestes, una encarnació d'un tipus que sembla obsessionar l'autor. Aquesta migració successiva del tipus elegit en una sèrie de personatges que li comuniquen una profunda variant psicològica, ha trobat ja el seu centre invariable? Marlene Dietrich, que no treballa sinó en films de Sternberg i que ho ha fet successivament tres vegades, es converteix ara en l'heroïna predilecta de l'autor, predilecció que pot fer-se sentir despòticament damunt del contingut de les obres?

Aquest és un assumpte anecdòtic. El que a nosaltres pot interessar-nos és senyalar la presència de Marlene com una pertorbació en l'art de Sternberg.

En *L'àngel blau*, una dona nova, darrera migració d'aquella idea femenina de l'autor, encarnació magnífica de psicologia, excellent traducció del tipus de dona de cabaret consumada, però ja s'entreveu una acció pertorbadora. El film s'ordena massa entorn d'ella. Hi ha la pertorbació molt pitjor provocada pel virtuosisme de Jannings que ho dissimula encara un xic. Quant a ella, es manifesta massa dins un cercle reduïdíssim d'actituds i gestos, que poden interessar quan són inèdits, però que ara, després de *Fatalitat*, ja comencen a cansar com a cosa vella i sabuda.

Marroc i *Fatalitat* estan fets descaradament de cara a Marlene Dietrich, i el que és pitjor, l'actriu continua esclava d'aquell cercle reduïdíssim de gestos, que donen un joc que es desmunta fàcilment. Tanmateix heus ací una dona bonica, la presència de la qual us transporta més d'un cop més enllà del seu rol. Seria curiós veure el que esdevindria alliberada de Josef von Sternberg!

Sternberg no està absent en l'existència fictícia de la Marlene. Al contrari, és ell el que la sosté integralment, però Sternberg està absent del seu film. Hi ha les mans i el cervell, si voleu, com ho prova la bona factura material del film, però no hi ha l'entusiasme ni la consciència artística de l'autor.

Hi ha en *Fatalitat* portes que s'obren i es tanquen prement un ressort elèctric, narcòtics que fan dormir, presoners perillosíssims que són tancats en calabossos amb una finestra oberta per la qual l'interessat pot saltar a un camp d'aviació on impunement podrà engegar tot sol un aparell i escaparse amb ell; hi ha una magnífica col·lecció de pianos; un jove oficial que s'entendreix de veure dones boniques portades a matar i que fa un discurs pacifista que és d'efecte; i hi ha també les cames de Marlene Dietrich, però aquest és un assumpte prou important per reclamar ell tot sol un article; important, perquè la seva propietària s'entrebanca amb elles moltes vegades. La veritat del seu joc escènic en surt perjudicat sovint.

J. PALAU

Marlene Dietrich
va revelar-se en
EL ANGEL AZUL
triomfa en MARRUECOS
i es consagra definitivament com la més gran de les "estrelles" en
FATALIDAD
el clamorós èxit del
COLISEUM
Direcció de JOSEPH VON STERNBERG
Si és un film Paramount Films és el millor del programa

Agència exclusiva per a la venda de
MIRADOR
Societat General Espanyola de Llibreria
Barbarà, 16 *** Telèfon 17218

GUTEMBERG, S. A.
Maquinària, Tipus, Filetatge de bronze, Tintes i Utillatge per les
Arts Gràfiques
Agullers, 1 i Via Laietana, 4
Tel. 15524 - BARCELONA

PANORAMA

Necessitat d'una crítica

Cada dia s'accentua més la necessitat de posseir una crítica independent de les cases productores. El descrèdit de què, en general, frueix la crítica cinematogràfica és degut a la manca d'independència que la presideix. Recentment una casa productora ha retirat els anuncis d'una publicació perquè la crítica d'un film no ha estat prou falaguera damunt les seves pàgines. Això és, no cal cercar eufemismes, un *chantage*. Aquest cas s'ha resolt a favor del crític que ha continuat la seva funció crítica amb una garantia de dignitat i d'independència. D'altres empreses periodístiques, però, s'estimen més violentar el crític i imposar-li la benvolença que es mereix el considerable anunciant. Conseqüència d'això és el menyspreu que les cases productores tenen pel crític. Recentment un director d'empresa cinematogràfica ha pogut dir als crítics de cinema que «la premsa era una continuació del seu negoci». El crític de cinema és un senyor que té l'obligació d'elogiar totes les imbecillitats de la casa, bastides damunt d'un *bluff* monstruós, perquè se li paga l'entrada. Entrada que, per cert, no li dóna dret a seure més que en el cas que no hagin estat venudes totes les butaques. Si ho han estat, el crític, el representant de la premsa, l'home al qual s'exigeix un elogi, ha d'estar-se dret, o anar-se'n. Si — després d'aquesta generosa almoina que se li fa — gosa rebentar el film, l'administració del periòdic rep la sotragada corresponent: la casa *castiga* el crític negant l'anunci. Aleshores l'administració reacciona o pot reaccionar d'una manera perjudicial per al crític. Heus ací el procés que informa la dignitat professional del crític de cinema. No hi ha un cas paral·lel en aquest terreny. La crítica d'art és intangible; ho és la de teatre. (La recent actitud de l'empresa de Romea amb *L'Opinió* és tan insòlita com injustificable.) Per què ha d'ésser una excepció la crítica cinematogràfica? Hi ha un mal d'origen que cal denunciar. *La majoria dels crítics de cinema són els propis corredors dels anuncis*! D'altres estan a sou de les empreses, que utilitzen els seus serveis d'oficina. Quants crítics independents, lliures de compromisos d'empresa o d'administració, hi ha a Barcelona, és a dir, al primer centre de consum cinematogràfic? Els comptaríem amb els dits d'una mà. Es absurd, és inqualificable que un sector tan important, el més important, de públic resti sense una crítica lleial i sincera. Caldrà donar la batalla, un dia, a aquesta classe periodística a la qual ha d'exigir-se almenys una absoluta sinceritat.

D. P.

2ª setmana
al
TIVOLI

el primer film sonor de
FRITZ LANG
realitzador de
"Metròpolis"
"Els Nibelungs"
"Spione"
Producció "Nero-Film" A. G.

GEOGRAFIA DELS FILMS

Cinema francès

França havia inventat el cinema però no el sabia emancipar del teatre. Calgué l'empenta d'Amèrica. Els exemples que podrien citar-se són múltiples. En els mateixos films de Max Linder es veu clarament.

Max Linder estava estretament lligat a les característiques del cinema francès. Procedia del teatre i des de l'any 1904 treballà en els estudis de la Pathé, on féu un gran nombre de bandes, cap de les quals no assolia un miler de metres, sense cap més pretensió que arribar a què els sainets i vodevils a l'ús poguessin presentar-se al públic, retratats. S'havia perdut ja del tot la ingenuïtat dels primers passos del cinema amb aquelles bandes fantàstiques, màgiques i de trapelleries — en sessió Cinaes, ara, hem pogut veure de 1896: *Le voyage dans la lune* i *Les 400 coups du Diable* de George Méliès —. En 1916, però, Max anà a Amèrica, on filmà unes quantes pellícules. A la tornada, filmà a França el seu *Petit Café*, el qual, sense trencar la tradició teatral, és de molta més acció i empra moltes troballes tècniques americanes. França hagué d'adonar-se del que era veritable cinema, en arribar a França els films americans, sobretot *Els Misteris de Nova York* per Pearl White (Perla Blanca). Llavors a França s'iniciaren els films de sèries i misteriosos; així sorgí *Judex*. Però els francesos estan massa enamorats de la seva literatura i dels seus *chefs-d'œuvre* per no seguir adaptant-ho al cinema. A més, els seus actors són l'orgull de la Comèdia Francesa!

Annabella i Préjean en «Un soir de râfle»

Max Linder, però, com veiem, representa una de les primeres influències directes d'Amèrica sobre la cinematografia francesa. Aquest és el gran interès que té el *Petit Café* de Max Linder. El cinema Laietana — abans Princesa — no fa pas gaire que el passà.

Quan Max Linder el filmà, feia sis anys que a Catalunya se n'havia fet una adaptació teatral amb el títol d'*El Cafè del Recó*, per J. M. Jordà i A. Soler, estrenada al Teatre Principal el dia 29 d'octubre de 1913. L'any que Max Linder el filmava, a Catalunya es reprenia la representació d'*El Cafè del Recó*, al Teatre Nou, el 13 de novembre de 1919. (Sempre s'encarregà el paper de cambrer a Josep Santpere.) Encara que la crítica d'aquesta adaptació no sigui d'incumbència nostra, volem fer constar que era una d'aquelles adaptacions tan criminals que només s'estilen a la nostra terra.

Aquesta temporada hem pogut veure una segona versió cinematogràfica del *Petit Cafè*, comèdia de Tristan Bernard. Aquesta de Chevalier la dirigí Ludwig Berger; la de Max Linder la dirigí Diamant-Berger.

De totes les versions de *Petit Cafè* que hem vist a Barcelona, la més fide' amb l'original és la de Max Linder, ja que fou vigilada pel mateix Tristan Bernard.

La de Max Linder desenrotlla tota la història des de la seva infància. Surt jugant en grans jardins. Després s'escapa, pels mals tractes del preceptor, i fa d'esmolet, de cadiraire, d'enllustrabotes, de «botones», fins que para a cambrer. Surt una excursió amb grans muntanyes. Surten carrers de molt de trànsit; com es pot veure, d'acció n'hi ha més que en la que ha fet Chevalier (la d'aquest en canvi desenrotlla més el que fa referència al duel).

Demés d'altres diferències — en la de Max no surt el cuiner; el que sap que ha d'heretar, no és el pretendent de la filla de l'amo, sinó l'antic preceptor, etc. —, s'ha de tenir en compte que el de Max Linder és un film còmic, per tant tot és més exagerat, fa més estropicis amb els clients, passa una mala estona per trobar-se amb les mans brutes entre senyors, surten els sis fills de la professora de música que fan molta broma, etcètera.

Ara que Chevalier és més el tipus de trinxeraire que ha esdevingut nou ric. Max Linder, en canvi, d'una elegància natural, sempre sembla més aviat un milionari que hagi anat a menys.

Max Linder després torna a Amèrica, on féu *Els Tres Mosqueters* (completament americà) i *Set anys de mala sort*, ja molt modern, cinematogràficament parlant. Altre cop de retorn a França, filmà amb Abel Gance; i féu el seu darrer film, *El rei del circ*, a Austria.

Max Linder que, com aquell qui diu, milità al cinema en la seva naixença, pogué veure, amb ell mateix, tot el progrés del cinema fins ben entrat en la seva major edat. Veié i tot, en dues èpoques diferents, la cara i la creu del cinema. Com es treballava a Amèrica i com es treballava a Europa.

* * *

Estem veient avui un ressorgiment del cinema francès? Veient *Le Million* de René Clair ens ho preguntàvem. Naturalment, ens venia a la memòria l'altre film sonor de René Clair *Sous les toits de Paris*; el magnífic film *Caïn*, de Léon Poirier, *El premi de bellesa*, d'A. Genina; *Un soir de râfle* (amb Annabella i Albert Préjean), de Carmine Gallone — a la fi, films ben francesos, encara que Genina i Gallone siguin italians. En canvi, els films sonors passats al Lido, del voluntariós Jacques de Baroncelli, un dels intellectuals francesos que més prompte s'interessaren pel cinema i que àdhuc féu un viatge d'estudi a Amèrica, no deixen de donar una sensació d'aficionat, sobretot *Je serai seule après minuit*, que no diu absolutament res, tot i que l'ajudà Clouzot i el cronista cinematogràfic de *Le Matin* — Clouzot és el que féu el *découpage* d'*Un soir de râfle* — i li feren la música Van Parys i Philippe Parès, que són els compositors que intervingueren en *Le million* i *Un soir de râfle*.

Per altra part, en cinemes de barriada s'ha passat *Razzia*, film francès fet tot ell per moros autèntics (però parlat en francès) de J. Severac, que si no és res de l'altre món, és molt digne i no deixa d'ésser una mostra de com realitzen amb tota depuració films parlats de segona categoria o sense cap pretensió. Es que el cinema sonor torna a donar una certa valor al cinema de França, al cap i a la fi la nació inventora del cinema?

Una cosa encara més curiosa.

El primitiu cinema no podia sortir de l'anquilosament teatral en què el tenia França. Amèrica el fa moure i li fa pendre vitalitat amb films simples de gent que s'empaita.

Ara, el primitiu cinema parlat no pot sortir d'ésser sarsuela, teatre o revista i principalment en mans dels americans que no saben manejar-lo amb la desimboltura del mut. René Clair, un francès i a França, amb *Le Million* en fa el que vol i també amb corredisses i solament amb quatre parets ens dóna una obra de cinema viu i veritable.

S'invertiran els papers i serà Amèrica la que ara voldrà apendre? No voldríem altra cosa.

RODOLF LLORENS

CAMISERIA FITÓ BARCELONA
ESPECIALITAT EN LA MIDA
Jaume I, 11
Telèf. 11655

URQUINAONA
CLARA BOW
LA INQUIETANT
en
Amor entre millonarios
Una comèdia plena d'acció, comicitat i interès
Paramount Films
Si és un film PARAMOUNT és el millor del programa

(c) Ministerio de Cultura 2006

EL TEATRE

La Companyia Belluguet

Em penso que avui, a Barcelona, en l'aspecte teatral no hi ha res de més meritori que l'actuació d'aquesta companyia. Porta deu anys d'existència. Ha muntat cent obres. Ha guanyat a París el primer premi en un concurs de teatre «amateur». Es un dels pocs fogars d'entusiasme artístic i de fidelitat al país, en mig d'una societat banalitzada i desnacionalitzada.

Però no solament a Barcelona, sinó a tot arreu seria exemplar com a companyia d'aficionats. I dic d'aficionats no pas per rebaixar el seu mèrit. Molts dels actors i de les actrius que la formen, podrien, si volguessin, esdevenir professionals. No és ofici el que els manca i, en canvi, l'ofici no els lleva espontaneïtat ni frescor. El seu treball és, però, d'aficionats essencialment, perquè cap actor no hi actua de *vedette* i perquè no hi ha establertes aquestes categories que sovint destrueixen el verisme escènic i l'efecte estètic en les companyies de professionals. Hom té la impressió clara que el repartiment és fet tenint només en compte el partit que hom pot treure'n de les aptituds personals, figura i veu de cada actor. I així també un personatge mut, d'intervenció passatgera, hi pren artísticament la mateixa importància que la d'una primera figura, i la seva presentació, el seu joc, és igualment atès. Aquesta cura i selecció, aquest sacrifici de l'individu al conjunt, és un dels més grans avantatges que tenen les companyies d'aficionats damunt les de professionals. Hom pot donar, sobretot, més valor plàstic als conjunts.

Aquest aspecte plàstic del teatre és avui gairebé completament negligit per les companyies que actuen sedentàriament o de pas a Barcelona. I, negligit fins per molts autors, que en imaginar o escriure llurs obres hi pensen molt poc i el fien completament a la mà dels escenògrafs, del sastre i del director artístic, dels quals el menys que es pot dir és que són mancats d'homogeneïtat en llur treball. Doncs bé, retornar a l'escena el seu valor plàstic, produir una harmonia de conjunt en línies, en colors i fins en veus, és l'esforç a què es lliura, essencialment i amb més èxit, la companyia Belluguet.

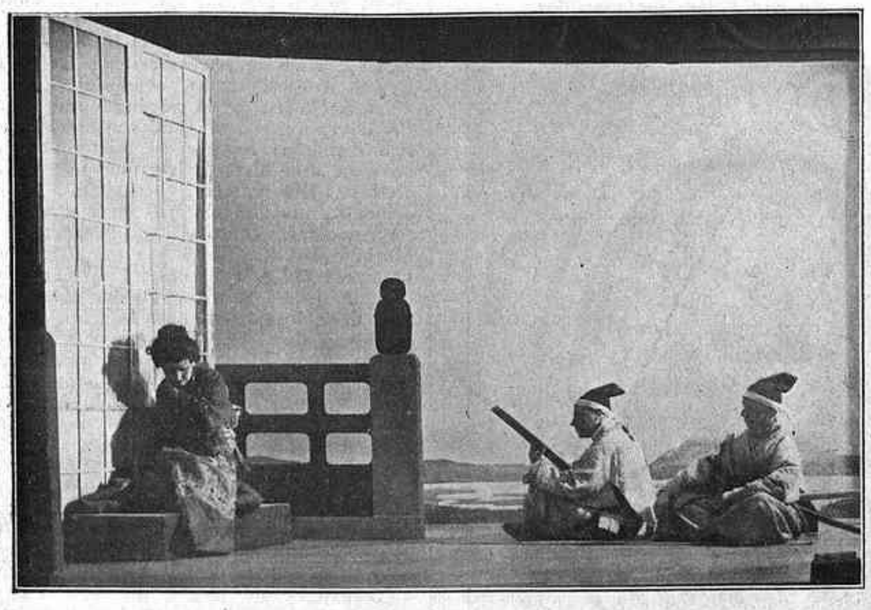

«Fantasia japonesa»

Les mateixes obres són triades o escrites pensant en aquest aspecte de l'art teatral. Així s'esdevé ben particularment en aquesta *Fantasia japonesa,* amb la representació de la qual la companyia Belluguet celebra el seu desè aniversari. L'autor n'és Lluís Masriera, director i animador de la companyia. Per a escriure-la, s'ha inspirat substancialment en una vella novella japonesa, i, com en una bona part de teatre japonès actual, hi conviuen una tècnica occidentalitzada i elements tradicionals dels *nô* i de les farses. Molts dels seus personatges són evocacions de personatges famosos en la literatura japonesa i molts dels diàlegs, transcripcions més o menys literals, segons el mateix autor declara. Però a desgrat d'això, o precisament per això, no és aquest aspecte el que més ens interessa de l'obra, sinó la seva presentació i interpretació.

Els decorats — imaginats i realitzats pel propi Lluís Masriera — són simples i evocadors, d'una finesa i delicadesa de tons, d'una elegància i senzillesa de línies que ens fan sentir l'encís d'aquell poble remot, tal com un occidental pot concebre'l al través de la seva pintura i del seu art tradicionals.

La mateixa sensació de verisme produeix el vestuari: sensació alhora de sumptuositat o d'austeritat estilitzada.

La interpretació contribueix també a l'efecte plàstic, alhora que posa de relleu la paciència, la voluntat, el fervor dels actors. Diríem que han après a moure's, a caminar tot contemplant pintures japoneses.

L'escenari de l'Estudi Masriera on treballen, de proporcions reduïdes — de poca alçada sobretot —, contribueix a donar valor a les figures i a emmarcar com en un quadro els conjunts.

En síntesi, doncs, pot dir-se que el bell efecte plàstic que produeixen les interpretacions dels Belluguets prové d'una assenyada aplicació de les lleis de la composició pictòrica a l'escena. Que aquest procediment portat a l'exageració pot acabar per fer una presentació freda o encarcarada, és indubtable. Però l'oblit de les lleis de la composició porta a extrems pitjors. Allunya la bellesa de l'escena i deixa sense relleu, disminuïdes i com sense vida, les figures i els conjunts.

Així podríem treure molts alliçonaments d'aquestes interpretacions dels Belluguets. Però potser el principal és que si el teatre és un espectacle car, per al qual sempre fan falta diners, el que cal, essencialment, és voluntat, vocació i unes idees clares i precises del que ha d'ésser l'escena.

DOMÈNEC GUANSE

Víctimes dels nervis

Moltes persones no saben dominar-se i són víctimes dels seus nervis.

La sang viciada i el cos debilitat per falta de descans i excés de treball, són causa de la irritabilitat nerviosa que tants mals engendra.

Totes les persones tedioses i lasses poden recobrar el seu vigor prenent l'enèrgic reconstituient **Fosfo - Glico - Kola Domènech.**

Aquest producte, que recomanen els metges per la seva científica fórmula, dóna a l'organisme els elements necessaris per a una ràpida tonificació.

RECEPTOR
Radio CLIMO
enxufable al corrent sense antena

Preu: 400 pessetes
RAMON CLIMENT
Consell de Cent, núm. 266
Telèfon 28058

MOBILIARI D'ART
BUSQUETS
Decorador, mestre ebenista i tapisser. Objectes d'art i de fantasia per a obsequis. Sales d'Exposicions de Belles Arts.
Passeig de Gràcia, 56. Telèfon 16285
BARCELONA

FEU FER ELS VOSTRES GRAVATS EN LA
Unió de Fotogravadors
Casanova, 160-162 : Telèfon 77406

AL GOYA

"El estudiante de Vich"

El senyor Joaquín Montaner no és ben bé un poeta. Això ja fa anys que ho sabem i, per la seva part, els seus versos foren els primers a demostrar-ho. Tampoc és ben bé un dramaturg. Ho han anat demostrant igualment les seves obres de teatre, una darrera l'altra, i confirmat del tot la darrera que ha estrenat, al Goya, retolada *El Estudiante de Vich.*

Els seus versos són buits. I la seva obra teatral pateix del mateix defecte. No hi ha res més que retòrica; una retòrica exclusiva i de l'ús personal de l'autor, el qual ve a ésser, fet i fet, l'únic personatge de debò que surt a les seves obres. Tant és així, que us sembla, malgrat vosaltres mateixos, veure-hi transparentar-se la silueta coneguda de l'autor; les seves ulleres de conxa, el xambergo i sentir la seva veu de baix. Ultra aquesta impressió, del tot antiteatral, la seva obra, vista en conjunt, us dóna la sensació, que s'accentua, que es perfila a cada nova estrena, que és un autor que s'aparta del teatre, que vol separar-se'n del tot. Si per teatre entenem, naturalment, passió, humanitat i bellesa. El senyor Montaner prescindeix graciosament d'aquests elements essencials i només agafa la part epidèrmica, la carcassa i els elements materials. Decorats, vestits, primer actor, en el sentit de *galán*; primera actriu, el traidor. Els posa dalt d'un escenari, els fa apendre una rastellera de versos i vetací el drama.

No cometrem la lleugeresa de considerar-lo com a teatre poètic; tot al més el posarem al nivell del teatre del senyor F. Villaespesa, el qual teatre qualificà d'humorístic Pérez de Ayala. Ni poeta ni dramaturg. Aproximació simplement.

Si mal no recordem — i citem el fet per pura curiositat—, el solemne descobriment del Montaner poeta i dramaturg fou degut a la perspicàcia del nostre excellent amic Màrius Aguilar, especialista a trabucar les esferes literàries i a confondre un rave literari amb un poeta. No es tracta d'un retret. Es tracta d'un fet i ens limitem a recordar-lo. En Màrius, engrescat amb el descobriment, tirà de *péñola,* per a endreçar al nou poeta un seguit d'epifanies i de madrigals atapeïts d'imatgeria de la seva. Embalat per l'engrescament, va tirar de veta literària o, si voleu, estirà més el braç que la mànega d'aquells *ecos* que publicava al *Poble Català* antic. De primer antuvi va engrescar els amics de la penya de l'Ateneu; però poc després ningú no hi era a temps a arrufar el nas, així que s'adonaren que el Màrius els havia collocat tot un senyor poeta falsificat.

J. Montaner

Si ell va descobrir el dramaturg i el poeta tot d'una peça, nosaltres, pel nostre compte, vàrem descobrir que la literatura del Màrius tenia, com els pegats miraculosos de curander, aplicacions diverses. Que el mateix servia per aixecar fins els núvols tot un poeta, que per teixir una aurèola entorn del *donoso Don Juan,* per a embolcallar amb un nimbe de simpatia o d'heroisme els *tercios de Flandes,* o voltar d'un núvol d'encens subtil els *cardenales del Renacimiento,* etc.; literatura apta per a tota mena de temes més o menys trivials.

Deixant de banda aquestes minúcies, quedem que el senyor Montaner és només que una aproximació de poeta i de dramaturg. Però hem de reconèixer, en canvi, que és tot un secretari. I quin secretari! Les èpoques durant les quals en va fer de tots els alcaldes de R. O. que hom ens encolomava a Barcelona i la seva actuació com a secretari de la difunta Exposició de Montjuïc, l'acreditaren com a home posseïdor d'unes grans condicions per a exercir amb profit càrrecs d'aquesta mena. El secretariat exercit a l'Exposició durant la dictadura, el consagrà definitivament i fou l'*espaldarazo* final. Des d'aquells moments entra a formar part de l'ordre de cavalleria dels secretaris, en qualitat de cavaller màxim.

La seva actuació a l'Exposició tothom la recorda. Millor, molt millor, val a dir-ho, que cap comèdia seva; totes les quals s'esvaeixen com una boira prima, al costat de la magnífica comèdia que fou la seva actuació com a secretari de Forondes diversos.

Referint-nos ara concretament a *El Estudiante de Vich,* hem de dir que és com totes les altres obres del mateix autor. Versos inflats de retòrica, argument vulgar, extret d'una cançó popular, però desviada del seu corrent normal, amb la qual cosa l'obra perd en lloc de guanyar-hi, i res més.

Tanmateix la senyora Xirgu, que és una actriu eminent, i que en la seva temporada d'hivern habitual del teatre Goya ens donà a conèixer obres d'un interès positiu, sembla que té debilitats per certs autors. Per ara n'hi coneixem dues. La del senyor Benavente i la del senyor Montaner. La primera debilitat és comprensible, per una pila de raons, entre les quals destaca en primer terme que el senyor Benavente, ultra el seu prestigi, compta amb un públic addicte. I el teatre, fet i fet, és un negoci com un altre. La segona, però, ja no ho és tant de comprensible.

JAUME PASSARELL

Teatre Català Romea
COMPANYIA VILA-DAVÍ
Avui, dijous, a les 5,
Els Pastorets a Betlem
L'obra dels petits.
Nit, a un quart d'onze
La Morena de Coll-Blanch
Dues hores i mitja de rialles

CIRC BARCELONES

Harry Flemming

El Flemming ballarí no és res de l'altre món. Executa algunes variacions de l'antiquada *claquette* amb remarcable virtuosisme. I res més. Però en canvi posseeix una figura imposant, una magnífica façana, una impressionant plasticitat. I en un espectacle com el music-hall que ha d'ésser, abans que res, plàstic, això és d'una importància capital. A més, té unes maneres distingides de senyor de debò i una displicència aristocràtica de primer ordre. Distinció que molts negres porten a la sang i que hem observat també en molts andalusos, raça d'aristòcrates nats. Però Flemming és, sobretot, un excellent director. Sap muntar un espectacle. Ell no caurà mai en la monotonia de posar en joc únicament números pertanyents a un mateix gènere. Flemming coneix les lleis de l'alternança de gèneres i, a més, sap ordenar la successió dels números. Es a dir: posseeix la intuïció del ritme, el sentit de la cadència, sap que el muntatge d'una revista ha d'ésser tan precís com el muntatge d'un film. I sap el secret de mantenir viu sense interrupció l'interès de l'espectacle, fent que aquest no s'enpeixi un sol instant.

L'any passat, al mateix Circ Barcelonès, amb *Follies 1931,* ens demostrà les seves condicions de director. I aquest any, en el mateix local, no fa més que confirmar-les, amb aquest espectacle viu i acolorit, alegre i trepidant, dotat de fantasia i de moviment ultraràpid. Però en aquest espectacle d'ara ens hi manca alguna cosa. Potser és massa enfarfegat. I, sobretot, hi manca un animador. Hi manca el formidable animador que era l'Alady l'any passat. A més, és llàstima que Flemming no tingui cap noció de la presentació. Les seves teles de fons decorades són sempre d'un mal gust definitiu.

Flemming s'ha rodejat aquesta vegada d'elements molt notables. Les Germanes Cortesinas són dues dones d'esplèndida figura, magnífiques, extraordinàries de plasticitat i que, en aquests temps de pell torrada pel sol, exhibeixen amb tossuderia orgullosa uns cossos de pell blanquíssima, d'una blancor marmòria d'escultura. Uns cossos que es conjuguen molt bé, molt units i simètrics, de paral·lelisme perfecte, que composen belles actituds. Però sense cor. Sense convicció. Sense sentir-ho. El seu art és tan fred com el marbre de la seva pell. Tot al revés de la Custodia Romero. Montherlant ens conta que, en veure ballar la Custodia, va improvisar algunes blasfèmies en honor seu. Ens en fem càrrec. Car l'art d'aquesta ballarina s'adreça més al cor que al cervell, enardeix més que apaivagar. I l'autor de *Les bestiaires* va voler exterioritzar el seu enardiment admiratiu a la manera espanyola o italiana, amb allò que ell anomena *blasfèmia mediterrània.* Montherlant afegeix que la Romero és una flor salvatge, que no té res d'*europeu,* res de la dansa sàvia d'una Argentina. Es veritat. La Custodia Romero és més inspiració que càlcul. I això ho demostra sobretot amb la seva *zambra,* palpitant de sexe i de bravata.

Miss Marion Spadoni, un primer premi de bellesa, és una noia lleugera i aèria, de bellesa una mica fada però amarada d'ingenuïtat, que juga meravellosament els braços en dansar i que dirigeix unes *girls,* no gaire precises, que tenen tots els avantatges i inconvenients d'aquests conjunts que Levinson ha titllat d'*automàtics.* Ella i les seves noies presenten una mena de *sketch* coreogràfic, amb espurnes d'illusionisme, menat a un tren molt viu.

Els Elva Roy són un número remarcable. Fa anys havien format una parella de ball espanyol que s'anomenava Juli-Fernán. Havien treballat al Cafè Comerç amb l'Alady. Ell tenia una acadèmia de ball al carrer Nou. Després se n'anaren a l'estranger, on han sojornat una pila d'anys. I ara retornen transformats i molt millorats. La seva filla, Miss Elva, és una petita gran ballarina excèntrica i acrobàtica. Imita una nina mecànica amb molt de picant. Balla una dansa excèntrica amb precisió i fantasia. I els tres junts ballen un *jarabe* mexicà que delata, en ell, el seu passat de ballarí flamenc. Vonia et Rudy — ell és el ballarí Muniella que, amb una altra *partenaire,* havíem vist al Ba-ta-clan — són una parella de dansa acrobàtica excellent. Mostren el bell cos nu, desposseït d'enfarfecs. I juguen fort. Llàstima que alguna vegada la força els mati la gràcia.

Francis, el del rostre tímid i esporuguit, Waldor & Wigor dels quals ja hem parlat ací mateix, completen aquest notable quadro d'artistes, que acompanya una orquestra molt inferior a la que portava Flemming l'any passat.

Marion Spadoni

Felicitem els senyors Vives i Rubio, empresaris del Circ Barcelonès, sense els quals no tindríem a Barcelona una temporada regular de music-hall, i que semblen haver renunciat als mediocres programes de dissabte i diumenge, per a donar-nos bons espectacles actuant diàriament.

SEBASTIÀ GASCH

CAPITOL
TOTS ELS DIES
CARBÓ
UN FILM DE
G. W. PABST
AUTOR DE «QUATRE D'INFANTERIA»
Selecció Proa-Filmófono
distribuïda per Febrer i Blay

Dilluns, estrena al TIVOLI
EL RETORNO TRIUNFAL DE
BEN HUR
SONORO
LA PELÍCULA QUE PERDURARÀ A TRAVÉS DEL TIEMPO
PRODUCCIÓ METRO GOLDWYN MAYER

(c) Ministerio de Cultura 2006

LES LLETRES

UN INTERVIU

Thomas Mann

Fa estrany de saber que Thomas Mann viu sempre a Munic. Tot i afirmar el seu esperit d'home nòrdic, prefereix el marc un xic meridional de la capital de Baviera per a pensar i escriure. Es doncs a casa seva, en un extrem del tranquil Bogenhausen, davant l'Issar, on jo, no fa gaire estona, he parlat amb ell.

Thomas Mann s'interessa vivament per la marxa de la República espanyola.

—Les dificultats de què em parleu i la crisi intellectual i literària que segueix un canvi polític són naturals. Alemanya les passà igualment. Espanya és, però, l'únic país en l'Europa actual que pot presentar-se com a exemple de tenir una joventut demòcrata i liberal. La reacció magnífica contra el règim dictatorial la posa molt per sobre en la comparació amb altres pobles.

—I Alemanya?

—Alemanya travessa ara un moment dubtós. Estem sobre un volcà i no sabem el que pot arribar demà. Europa no ha caminat gaire: el nacionalisme sense fre ens ha portat molts anys enrera, i Alemanya es troba ara precisament al cim d'aquesta mena de romanticisme. L'esperit de la Revolució del 48 no és gaire diferent del dels nostres joves actuals. I el que en aquells moments podia ésser necessari, ara... No hi ha prou motius per a confiar en una altra política que no sigui l'actual, de conformisme i espera. Tot extremisme teòric esdevé en la pràctica d'un governamentalisme conscient, si ha d'existir.

—I les circumstàncies econòmiques, potser no influeixen en aquests desigs de canvi?

—Jo conec molt bé la tendència dels joves a refugiar-se en els extremismes contra el capitalisme. He nascut en un medi burgès, m'he educat en ell i en la burgesia es troben totes les fonts de la meva literatura, i potser és aquesta la causa que encara cregui que aquesta la meva classe sigui encara capaç de trobar quelcom que sigui la solució del nostre actual fracàs. La nostra situació ens fa pensar cada dia amb més fermesa en això tan repetit de la collaboració internacional.

—Creieu en una mútua relació i influència de la política i la literatura per tal d'arribar a aquest universalisme?

—Es indubtable que per sobre de totes aquestes manifestacions nacionalistes queda la idea d'Europa i de Món. Acabo de llegir *La revolució de les masses* d'Ortega y Gasset, un dels més grans pensadors contemporanis, i em confirmo en el pensament que els pobles abandonaran els limitats conceptes de les nacions llurs per a cercar l'Estat superior que els és necessari. Les minories literàries de tots els pobles han iniciat d'anys el coneixement que duu més tard a una comunitat...

—I en el cas concret d'una aproximació de pobles a través de la intervenció d'un literat? Jo m'he permès sempre dubtar, per exemple, de l'eficàcia d'un Romain Rolland.

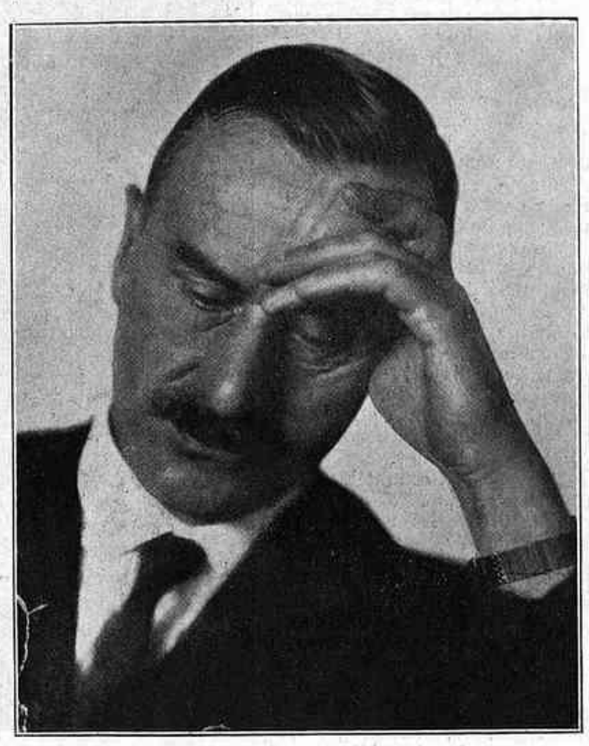

Thomas Mann

—L'acostament de França i Alemanya en aquest sentit s'imposa per la mateixa força dels seus fets. Ningú no pot negar avui el valor immens de sensibilitat de la literatura francesa contemporània, i així mateix hom no pot prescindir de la lectura de revistes franceses com a vehicle de transmissió de cultura. L'intercanvi, doncs, sense que adopti una actitud determinada d'apòstol, és positiu. Adhuc la necessitat de creure en un fons de bondat i d'amistat entre els pobles.

—Coneixeu els problemes literaris i polítics a què dóna lloc la diversitat de llengües nacionals de la península ibèrica? Què opineu del renaixement literari de Catalunya?

—Un viatge molt curt ja fa anys per Espanya, i el desconeixement de les vostres llengües no em permeten judicar els vostres problemes. L'Espanya que jo em figuro sempre és la dels Austries: Carles V i Felip II són per mi alhora els representants de l'individualisme germànic i de la idea d'unitat universal... Es possible que no siguin veritablement espanyols... No sabia fins ara que m'ho dieu la posició una mica hostil dels filòlegs alemanys a la generalització de la llengua catalana com a instrument de cultura i de bellesa, i puc arribar a compendre els seus fonaments històric i vital que la justifiquen... Solament, si m'ho permeteu, hi podré veure el perill romàntic d'un futur vostre una mica localista...

—Ens tornarem a veure la pròxima vegada a Barcelona?

—Aquest any he d'anar a donar una sèrie de conferències a Nordamèrica, i encara no he fixat la data. Treballo en un llibre bíblic, *Josep i els seus germans* (el mes de juliol de 1931 l'autor en llegí un fragment a la Universitat de Munic; un altre aparegué a *Corona*), i el vull enllestir abans de marxar. Tornaria amb molt de gust a Espanya, però amb els anys he anat perdent una mica aquell daler de viatjar, i per tant és molt més fàcil que la pròxima vegada ens tornem a veure a Munic.

CARLES M. CLAVERIA

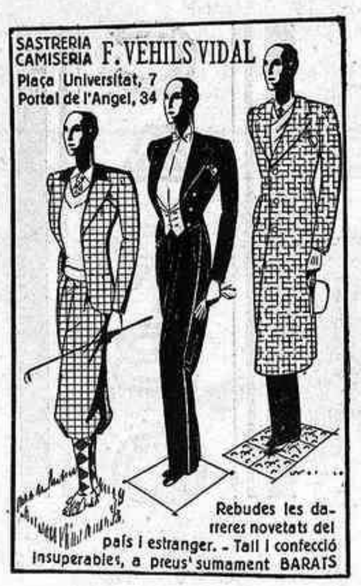

DE LA VIDA DE LOPE DE VEGA

Amor i dolor

N'hi ha prou amb llegir la llista d'amors i d'aventures de Lope de Vega, perquè ens convencem de l'imperi del Fènix en el món de la passió. Les esposes i les amants es transfiguren en el lirisme del dramaturg per a remuntar-se als cims de l'art. Del pla humà s'ascendeix al pla de la creació poètica. Lope no s'amagava de confessar els seus pecats: «Ja aquests meus delictes—escriu en una carta interessantíssima—corren amb el meu nom; gràcies a la meva fortuna, que no m'han trobat cap altra passió viciosa fora del natural amor *en que yo, como los ruiseñores, tengo más voz que carne.*» La veu del poeta, en efecte, purifica en un auto de fe artístic el llast de la seva carn humana. Les volutes lluminoses del vers fan pujar al cel les espirals de fum de la passió que crema en la terra. L'aventura més intensa i més dolorosa en la història de la passió de Lope fou la de Marta de Nevares, amor darrer; s'afegien dins la boira de la seva maduresa biològica i del sacrilegi (Lope era sacerdot) l'angúnia de l'impossible del remordiment, de la mort que s'atansa. Lope descobria així la seva passió febrosa: «Yo estoy perdido, si en mi vida lo estuve por alma y cuerpo de mujer, y Dios sabe con qué sentimiento mío, porque no sé cómo ha de ser ni durar esto, ni vivir sin gozarlo.» Lope veié Marta, la primera vegada, en un jardí. El poeta, encisat davant «aquella boca que pone en cuidado a los que la miran cuando ríe», aquells ulls verds com els arbres del jardí, aquelles mans blanques com la llum, aquella *gentileza de cuerpo*. El jardí era l'escenari apropiat per a les cites.

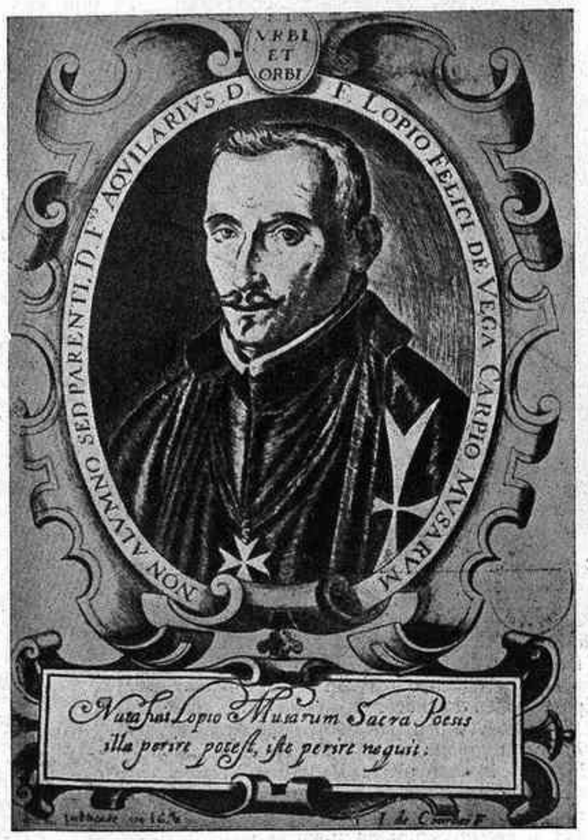

Una vegada més entrava en el regne del barroc la fusió de l'home amb el paisatge, com en les teles de Rubens, la «confusió en un jardí» com en la comèdia de Moreto. Les paraules de Marta—*Amarilis*—eren tan enginyoses i discretes com les d'una dama de comèdia cortesana. Marta cantava bé i sabia de música. A l'encís de la seva gentilesa corpòria s'afegia «l'encís de la veu», el «misteri de la música». Aquesta amor complicada i violenta es consumia en anhels d'immortalitat i negrors de conflicte íntim, religiós: «Aquesta nit no he dormit, això que m'he confessat — escriu Lope —. Maleït l'amor que vol oposar-se al cel!» Hauria volgut sortir d'aquest laberint de passió sacrílega, però reaccionava de seguida. Però l'imperi de la dolor s'estenia insospitadament. Marta devé cega i folla; mor en 1632. El poeta emmudeix de dolor:

Si yo no canto, basta
que otros canten por mí lo que yo lloro.

El jardí es tenyeix melangiosament de colors morats:

Huerto de esta ribera
para siempre se fué ¡qué infausto día!
la dulce primavera
que con su hermoso pie te florecía.

A les poesies religioses de Lope — el millor de la seva obra no dramàtica — es dóna el mateix contrast d'amor i dolor.

L'autor de las *Rimas Sacras* ens presenta sovint imatges amoroses, però sempre en contrast amb motius sagnants, en derivació vers l'amargor. Unes vegades és el contrast entre la dona bella, de pupilles de maragda i la lletgesa de l'*arquitectura de huesos* de la calavera; d'altres, és la dolçor d'égloga del Bon Pastor, sublimant-se el gaiato en creu i l'idilli en els peus clavats del Redemptor; d'altres les veus amoroses de Jesús davant la ingratitud de l'ànima. Un *romance* dels *soliloquios* és un exemple característic del pas de la imatge eròtica a la sagnant. Comença el poema amb un tema de desposoris de l'ànima esposa de Crist:

Vuestro esposo está en la cama,
alma, siendo vos la enferma;
partamos a visitarle,
que dulcemente se queja.

Amb prou feines apareix ací la inquietud de dolor del Crucificat, en aquests primers versos que podrien ésser del dolç poeta Valdivielso, el popular Murillo de la literatura barroca:

Llegad y mirarle echado,
enjugadle la cabeza;
que el rocío de esta noche
le ha dado sangre por perlas.

Però, en aquest moment de placidesa, a penes inquietat pel tema dolorós, sorgeix un poderós contrast, inesperat, terrible, salvatgement realista, que solament el gran Lope de les paradoxes vitals podia crear:

Mas ¿cómo podía dormir,
que ya la mano siniestra
le clava un peso verdugo?
Nervios y ternillas suenan...

Ací no es sent la veu tendra de Valdivielso. Estem davant la més sagnant de les plàstiques; davant d'un *paso* de processó de Gregorio Hernández o Pedro de Mena.

Mas, ¡ay Dios que ya le tiran
de la mano que no llega
al barreno!
. . . . . .

De su delicado brazo
tiran todos con tal fuerza
que todas las coyunturas
le desencajan y quiebran.

I es complau el poeta en aquesta escena d'horror, collocant a la Verge Mare, traspassades les entranyes de dolor:

No dan golpes los martillos
que en las entrañas no sean
de quien fué la carne y sangre
que vierten y que atormentan.

I culmina aquesta sobrehumana inundació de turments en l'esfera poètica, amb aquesta terrible fotografia del moment d'hissar la Creu:

Cayó la viga en el hoyo,
y antes de tocar la tierra,
desgarrándose las manos
dió en el pecho la cabeza.

Ja en els místics del XVI pot observar-se aquesta delectació en la plàstica sagnant. Es molt interessant aquest paràgraf de Santa Teresa, en el *Libro de su vida*: «Acaeció me que entrando un día en el oratorio vi una imagen que habían traído para cierta fiesta que se hacía en casa. *Era de Cristo muy llagado,* y tan devota que en mirándola, toda me turbé de verle tal, porque representaba bien lo que pasó por nosotros. Fué tanto lo que sentí, de lo mal que había agradecido aquellas llagas, que el corazón me parece se me partía.» També Malón de Chaide (en la *Conversión de la Magdalena*) insinua algun motiu plàstic de dolor: «Mirad aquellas espaldas azotadas y abiertas por nuestras maldades, mirad los azotes que allí se descargaron por lo que vos debíades.» Lope de Vega realitzava en si mateix aquests turments de la Passió. En memòria del Senyor es flagellava tots els divendres, en la darrera etapa de la seva vida. Montalbán, el seu amic i biògraf, explica que poc abans de la seva mort trobà l'habitació on feia penitència «salpicadas las paredes y teñida la disciplina de reciente sangre». Un dels personatges més gosats i terriblement anormals del seu teatre, el Leonido de *La fianza satisfecha,* troba el perdó dels seus escandalosos pecats (incest, parricidi, abjuració de la fe cristiana) en morir màrtir, reproduint en el seu cos els turments de la Passió de Jesús. Al final de la comèdia, «descúbrese una aparición donde está Leonido crucificado, ensangrentado, y con una corona de espinas». El personatge mor repetint les paraules de Crist: «Senyor, en les teves mans encomano el meu esperit». També Lope, segons diu Montalbán, morí tenint posats els ulls en el cel, la boca en un Sant Crist, i l'ànima en Déu. D'aquesta manera, del regne del dolor en què es purificava Lope cremat d'amors terrenals, s'ascendeix, entre núvols barrocs de tela del Greco, al millor i més alt cim de blancor i d'immortalitat.

ANGEL VALBUENA I PRAT

VARIETATS

TRADUCCIONS DE VALERY. — Gairebé simultàniament han estat publicades dues traduccions castellanes de *Le cimetière marin* de Valéry. El fet té una viva importància, per la personalitat de Valéry, per la coincidència de l'elecció i pel prestigi dels traductors. La poesia de Valéry és segurament la més obstinadament obscura del món; obstinadament, perquè l'obscuritat no és pas la correspondència d'una imprecisió efectiva com la que propugnen els sobrerealistes, sinó reflex d'un esperit complicat fins a l'infinit, que posseeix sempre, però, una arquitectura perfecta i clara. Es curiós també que *Le cimetière marin* hagi estat el vèrtex d'aquest esforç; els traductors han estat atrets, sens dubte, per la dificultat. Dins de la producció de Valéry, *Le cimetière marin* està considerada com l'obra més carregada de misteri; la que posseeix una llista de versions més contradictòria. Els traductors castellans no han coincidit, ni molt menys, en les seves interpretacions. L'un d'ells, el poeta cubà Mariano Brull, s'ha acostat al poema amb una part del seu lirisme; l'altre, el poeta castellà Jorge Guillén, ha fet una versió més dura i segurament més fidel. La discrepància dels poetes ha provocat una discussió sobre l'art de la traducció, en la qual han intervingut Valery Larbaud i Alfonso Reyes. La discussió ha tingut un interès més alt perquè s'ha referit als aspectes generals de l'art traductòria.

VALERY A CATALUNYA. — M'agrada de fer una frase que diu que la poesia catalana del segle XX és, com la política del temps d'Antonio Maura, un problema de «Maragall, sí!» o de «Maragall, no!». Deixant l'explicació per a un altre dia, els rastres de Valéry a Catalunya hauran de cercar-se, naturalment, en aquests darrers. L'exemple més destacat ens el donarien les poètiques de Josep Maria López-Picó i de Carles Riba, en les devocions literàries dels quals figura Valéry d'una manera expressa.

Caldria notar les traduccions de Valéry (jo recordo ara una admirable traducció del *Narcisse* publicada a *D'Ací i d'Allà*, obra d'Alfons Maseres, les traduccions poètiques d'Agustí Esclasans, la versió d'una nota sobre *Llibres* de Carles Soldevila). Caldria, en general, establir una bibiografia completa de traductors, per a esbrinar la part que aquest exercici té en el moviment literari de Catalunya. Crec que encara no s'ha parlat prou de la transcendència que per la literatura catalana ha tingut el fet que, per manca d'escriptors, hagin estat els Carner, Riba, Lleonart, els que han esmolat l'idioma en les pàgines de les traduccions, donant importància a un treball que arreu és, des d'un punt de vista editorial, qualificat de secundari. Revindrem un altre dia al tema.

DE VALERY COM A RECEPTA. — Traducció per traducció, sempre ens estimarem per a traduir un autor de tipus clàssic o neoclàssic, que un romàntic o un decadent. Cal una voluntat i un ideari, naturalment. (Hom no s'explica, per exemple, com Agustí Esclasans, neoacademista, tradueix de correguda, Baudelaire, Constant i Víctor Hugo.) Valéry, com a recepta: com a gimnàstica poètica, com a domador de llenguatge, com a poeta difícil, Valéry pot ésser un exercici de traductor immillorable, i la seva versió al català una mesura d'eficàcia per a la flexibilització de la llengua poètica. M'agrada — sento el goig — de predicar amb l'exemple. Heus ací un intent de versió catalana del magnífic sonet que Valéry anomena *Les grenades*:

Dures magranes entreobertes
clivellades per l'excés dels grans
jo crec veure fronts sobirans
esberlats de ses descobertes.

Si els sols que us cremen per dins,
oh magranes esbadellades,
us fan d'orgull treballades
cruixir les celles de robins,

i si l'or sec de l'escorça
sota l'empenta d'una força
mor en gemmes roges de suc,

aquesta lluminosa ruptura
fa somiá un esperit que duc
de sa secreta arquitectura.

D. P.

Viatges Marsans, S. A.

Rambla Canaletes, 2 i 4 - BARCELONA

Bitllets de Ferrocarrils Nacionals i Estrangers - Passatges Marítims i aeris
Viatges a "Forfait" - Excursions acompanyades - Peregrinacions, etc.

INFORMES
I PRESSUPOSTOS GRATIS

CAMISERIA FITÓ BARCELONA

GRANS NOVETATS EN CORBATES INARRUGABLES

Jaume I, 11
Telèf. 11655

ACABA DE SORTIR

Pau Canyelles ex-difunt

novel·la

per

JOAQUIM VENTALLÓ

Preu: 3 pessetes

De venda:

Llibreria Catalònia
3, Ronda de Sant Pere, 3

AFISA

ASSUMPTES FISCALS I ADMINISTRATIUS

Laietana, 18, Pral. B. - Barcelona

(c) Ministerio de Cultura 2006

LES ARTS — DISCOS

De les construccions-màquines

Un amic meu, arquitecte francès que ha estat elevat, pel seu talent, a una càtedra de la Universitat americana de Princeton, m'acaba de trametre algunes dades sobre la construcció de l'anomenat *Rotolactor*, de la Walker-Gordon Laboratory Co. (Plains-Doro, New-Jersey, E. U.). Per tal d'evitar tota ombra de mal de cap al lector pacientíssim, direm immediatament que el rotolactor és una construcció mòbil, dotada de rotació, la qual té per objecte donar facilitats per munyir, d'una manera mecànica, neta i *standard*, el nombre considerable de cinquanta vaques en dotze minuts i mig que dura una revolució del rotolactor, o sigui dues centes vuitanta vaques per hora, o mil sis centes vuitanta vaques en set hores de jornal.

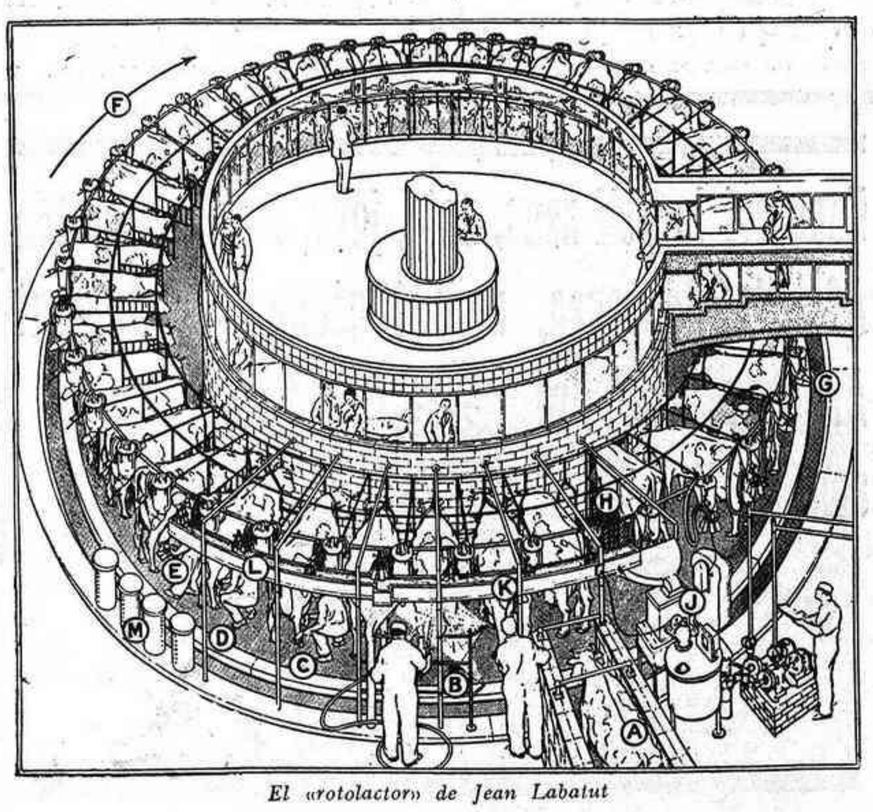

El «rotolactor» de Jean Labatut

El meu amic l'arquitecte que dic, Jean Labatut, en trametre'm aquestes dades, té la bondat de classificar l'estable mòbil de la Walker-Gordon Laboratory Co. dins de la categoria de construccions *Actar* — o sigui, dins de la sèrie de construccions decididament maquinistes que l'època moderna ens està proporcionant. Crec que la seva classificació és justa. La influència decisiva del moviment mecànic en les formes del rotolactor és indisputable. Si comparem els tipus de l'estable arquitectònic de les èpoques passades, tot estabilitat, sense senyal de moviment, amb l'estable actarià d'Amèrica, de seguida copsarem la diferència fonamental entre les formes quietes, estàtiques, de l'Arquitectura, i les formes cinemàtiques d'Actar.

L'arquitectura ens ofereix l'estable estable, mentre que *Actar* ens dóna el rotolactor en moviment. Fa cent anys, no hi havia més que Arquitectura i no es podia concebre de munyir vaques a un estable mòbil. Avui, els avenços del maquinisme ens permeten de concebre i d'executar un estable-màquina de munyir, en el qual el moviment mecànic ordena les formes de la construcció, sense necessitat dels preceptes de l'estètica ni de l'escalf de la sensibilitat.

* * *

Dos moviments determinen el funcionament del rotolactor. Un d'ells és, ja es comprèn, de rotació de la plataforma-estable. L'altre és la gana de les vaques, que saben que, marxant a través del rotolactor, arribaran a llurs menjadores.

Heus ací com actuen i es combinen aquests dos moviments. Pel passadís (A) de la figura, arriben les vaques *abans de rebre el pinso*. L'animal avença, i ocupa un compartiment del rotolactor en moviment (fletxa F). A (B) i a (C), la vaca és rentada i eixugada. Continua rodant la plataforma, i a (D) s'obtenen mostres de la llet de cada animal. A (E) es colloquen els xucladors o munyidors mecànics, que mitjançant canonades de goma duen la llet als dipòsits (L). Roda el rotolactor (a cinc mts. per minut), a (G) es treuen els munyidors i a (H) la vaca veu obrir-se davant d'ella un portell, que la mena, per un passadís, a la menjadora.

Es tan estricta la necessitat d'unes formes predeterminades del rotolactor, que no deixa resquici per a la fantasia, ni per a la preferència estètica. Ja podeu ésser — oh, arquitectes que potser em llegiu! — partidaris de les formes rectangulars, que si feu un rotolactor li haureu de donar una planta circular per força. Comparada amb aquesta *obligació* de forma Actar, com tan riure les feblíssimes obligacions de forma que diuen que imposa l'Arquitectura!

* * *

En les construccions-màquines, o en aquelles que sense moure's tenen un parentiu espiritual maquinista (en un mot, a les construccions que jo anomeno Actar), la crítica ha d'ésser exercida sobre la *funció* i mai sobre el resultat estètic de la forma. Hi ha al món una crítica de l'Arquitectura i una altra crítica, diferent, per a les construccions maquinistes. La primera trobarà bé, per exemple, que a una casa d'estil horitzontal, amb finestres apaisades, les baranes dels balcons siguin de barres també horitzontals, que s'acorden amb l'esperit general de la casa. La segona, però, posant-se estrictament al punt de mira de la *funció*, trobarà que les tals baranes de barres horitzontals serveixen per facilitar el *moviment* dels noiets que s'hi enfilen, que s'arrepengin a la més alta, i que, acotant el cap vers el carrer, i alçant les cametes al cel, es precipiten a la via pública, perdent-hi la vida i pertorbant la felicitat dels pares llurs, germans i família tota. D'igual manera, un crític d'Arquitectura podrà opinar respecte de les qualitats arquitectòniques d'un bouer clàssic: dirà que les arcades són baixes, o massa altes, que el ràfec vola poc, que el conjunt manca d'atmosfera o de proporció. Però el crític d'Actar, en judicar el rotolactor, es referirà exclusivament a la funció de les formes. Fugint de l'estètica, es lliurarà amb fúria a l'examen del procés funcional.

NICOLAU M.ª RUBIO
Arquitecte

raspalls per a tots els usos
articles de neteja — objectes per a presents
rambla de catalunya, 40

DISCOS

Jazz i cinema sonor

Ja és difícil escoltar discos de jazz que no siguin de música de cinema. Totes aquelles orquestres, la Waring's Pensilvanians, Victor, etc., que sovint omplien discos amb alegres fox, ja no es senten i no es troben en cap programa. Les que perduren són poques i actuen amb fragments musicals de pellícules. La de Jack Hylton interpreta dos fragments de *Victoria y su Húsar*, film que encara no ha arribat ací. Es més fàcil l'adquisició de discos si la pellícula s'ha projectat, ja que fins ara influeixen més les pellícules en la propaganda dels discos, que a l'inrevés. En sentir aquest disc, no es pot deixar el record de la música d'una altra opereta, *La parada de l'amor* especialment, en el fragment que porta per títol *Al compàs del timbal*, de ritme de marxa.

D'una altra pellícula exhibida ací amb força èxit, *El trío de la bencina*, són els fragments que interpreta l'orquestra vienesa Marek Weber, una de les orquestres de jazz més adaptables a totes les exigències del gènere frívol. Tant els valsos d'opereta com les estridències dels fox americans surten en els discos que omple aquesta orquestra, estilitzats amb formes ben elegants. Per això amb aquesta opereta cinematogràfica, la instrumentació amb abundància d'instruments de corda segueix amb facilitat les alegres melodies d'aquesta obra, per a la qual d'altres orquestres potser resultarien aspres.

La música de les pellícules, si en algunes ocasions respon a l'ambient a què correspon el film, d'altres és escrita pensant en l'artista que ha de cantar-la. Es el cas de la música de la pellícula *Lo mejor es reir*, en la qual els fragments musicals no tenen res a veure amb la inversemblança de l'argument i són talment incrustats a la pellícula, per a donar lloc a què l'artista, Imperio Argentina, es lliuri de ple al seu fort i s'estalvii un fracàs. D'aquesta forma, és millor sentir aquests fragments musicals en discos amb un bon arranjament per a orquestra, com ho fa el Demon's Jazz, que l'interpreta, i en aquest cas, en fer la transcripció, hom ha tingut el bon encert de suprimir la intervenció vocal confiant la melodia només a l'orquestra i així amb variacions instrumentals suplir el record de la veu femenina.

Per fi un disc de jazz que no és de cinema, és interpretat per l'orquestra Ambrosse, amb molta abundància d'instruments de metall, i pel fet d'accentuar la síncopa fa donar al conjunt la impressió de jazz *hot*, especialment en el fox *Yo*, de Berlín.

J. G.

* * *

Victoria y su Húsar. — Mausie. — Fox. — Orquestra Jack Hylton. — Companyia del Gramòfon. — AE 3817. — Al compàs del timbal. — Idem id.

El trío de la bencina. — Hacia el edén. —Orquestra Marek Weber. — Fox.—Companyia del Gramòfon. — AE 3819. — Cartas de amor. — Idem id.

Lo mejor es reir. — Lo mejor es reir. — Fox. — Orquestra Demon's Jazz. — Companyia del Gramòfon. — AE 3818. — Yo siempre te esperé. — Idem id.

Somriu. — One-step. — Orquestra Ambrosse. — Companyia del Gramòfon. — AE 3820. — Yo. — Fox. — Berlín. — Idem id.

Art "modern"

En un moment determinat, les arts plàstiques quedaren arreu dominades, en llur totalitat, pel tecnicisme realista més absolut. La pintura i l'escultura, en caure sota el domini de l'intellectualisme fred i indesitjable, quedaren allunyades de llur principi fonamental, i, automàticament, les arts foren convertides en una mena de receptacle on trobaven cabuda tota mena de coses.

Aquell estilisme habilidós, impur i intoxicant féu possible l'acceptació, per part dels artistes, d'una actitud reactiva en contra de semblant enviliment artístic, així que les primeres manifestacions de renovació foren insinuades. No podia ésser d'altra manera. Aquell raquitisme artístic no podia tolerar-se per més temps. Naturalment que els pintors únicament d'ofici i els falsaris de l'art, acostumats com estaven a triomfar amb relativa facilitat a costa de lirismes falsificats, es quedaren per un moment talment desorientats, que ja no sabien si la poesia era riquesa de l'ànima o bé una malaltia de l'esperit. I no els quedà altre remei que veure amb recança com tot el seu prestigi s'anava esfumant sota la força impetuosa del veritable art i dels veritables artistes.

Tot seguit hom tingué la convicció que l'art sincer s'imposava de manera seriosa i conscient, i davant del pes de l'obra de Cézanne, per exemple, quedà totalment demostrat que l'art, amb coloracions imitatives o sense elles, amb forma o deformació, era, bàsicament, sensibilitat i lirisme.

Els artistes, alguns per pròpia convicció i d'altres atrets per l'afany de combatre el combatible, adoptaren generalment la deformació, fent que fos així més palesa l'acció demostrativa que es tractava de fer. Aquest fet justifica totes les escoles que tendien a la renovació total i austera de l'art, i a no tardar gaire eren posats al servei de la causa renovadora, l'expressionisme, el futurisme, el cubisme, el sobrerealisme, etc.

La força suggestiva que imprimien al seu art els veritables artistes, creadors d'escoles, determinava la majoria a l'acceptació individual de la més adient d'elles als propis sentiments.

Fins aquí, res d'anormal, tot és lloable i justificat. Però el cas és que no tots els artistes cercaren la tendència més afina al seu sentir, sinó que també hi hagué qui cregué oportú sumar-se a les files de l'escola que més convenient li era, segons les seves possibilitats. La supressió de refinaments tècnics per un costat, i la sintetització que de la forma exigia l'art instintiu, per l'altre, igual que l'abstracció geomètrica del cubisme, en desproveir-se d'academismes, facilitaren la producció artística en el seu aspecte tècnic. Els artistes que ho són per dret propi pogueren compendre aquest fet, no com a una supressió, sinó com a un additament benfactor de l'art. I amb tot i ésser prou justificat substancialment, fou el que donà entrada a una altra mena de pintors d'ofici i falsaris de l'art, exactament com en èpoques passades, i encara amb major quantitat.

Es clar que l'artista que seguia el propi impuls triomfava per damunt de tot en deixar d'emprar sistemàticament una escola determinada. Aquests casos, però, no han estat mai abundants, i aquesta circumstància convertí en imitador de l'inimitable un art que no volia ésser imitatiu.

I afegint a tot això l'actitud desconcertant d'alguns artistes que, com Picasso, passaven d'aquí allà actuant a pleret des de totes les escoles, trobarem a bastament explicat l'estat de confusió existent entre els artistes moderns i la profunda desorientació de la crítica.

Per sort no tothom perdé els estreps, i tal com era d'esperar, hi hagué qui amb prou encert féu destacar el que era bo com a bo i senyalà aquell art metzinós que d'una manera immoral era inclòs entre les produccions d'orientació avantguardista.

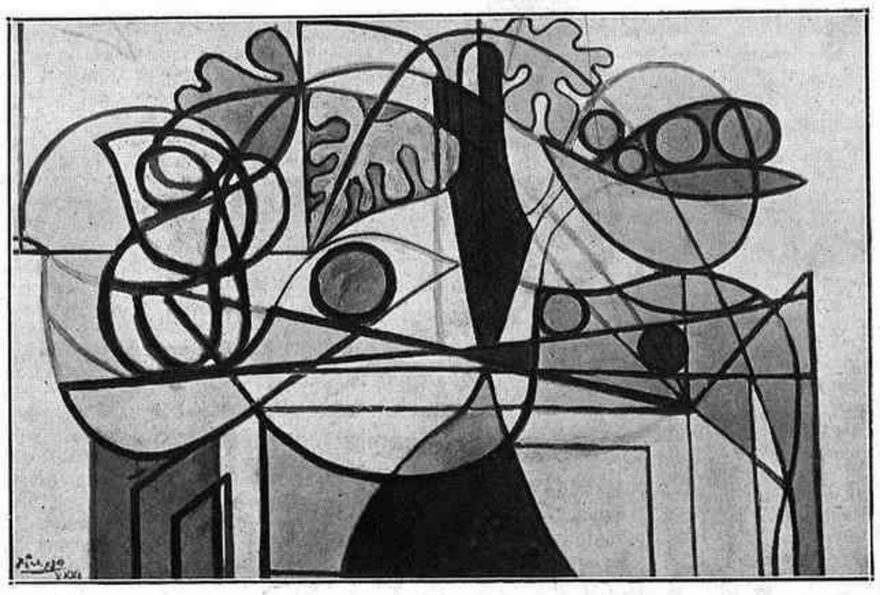

Picasso. — Dibuix

El temps, però, té cura d'arranjar-ho tot amb justesa, i a poc a poc aclareix allò que un dia aparentava ésser tèrbol. Definida la realitat artística, demostrà a bastament que aquell que es sent menat a una exterioització decidida dels seus neguits, empès per una força superior a la pròpia voluntat, és qui pot crear i és l'artista autèntic. Els que a ulls clucs cerquen redòs en el sistema tècnic emprat per l'artista triomfant, a més a més de perdre el temps, fan ostensible la seva impotència.

Es de conveniència absoluta que els artistes meditin sobre el seu cas personal i cada un cerqui el seu art en ell mateix. D'haver-ho fet així no hauríem tingut de veure, ni veuríem ara, com uns artistes entestats a fer art modern esmercen el temps rebuscant modernitats, mentre negligeixen el veritable art que tal vegada porten dintre seu. El concepte general de l'època no pot anar ni més enllà, ni més ençà, dels límits que li concedeixin la civilització del moment. I en no fer esforços per retrocedir, no podem ésser altra cosa que moderns. Caminar d'acord amb el temps, és caminar endavant. I pretendre avançar-lo ultrapassant els límits que la realitat imposa, és propi d'illuminats.

Si en alguna ocasió l'art sembla haver presentit les civilitzacions venidores, tal com en els casos del Greco, Goya, Manet, Cézanne i Nonell, ha estat purament obra de l'immaculat personalisme d'aquests grans genis. L'obra d'aquests grans artistes, la fora dels quals ha arribat intacta fins a nosaltres, està desproveïda de tota preocupació que no sigui la pictòrica.

No cal dir que en l'actualitat veiem amb goig la revisió de valors pictòrics que a poc a poc es va fent per ella sola. Som a l'hora del recompte i sembla no ésser lluny el moment de veure com certs prestigis queden reduïts al no-res.

L'art, en el moment actual, sembla que decididament ve a situar-se en un nou pla encaminat a no allunyar-se massa de la forma realista; o a no consentir que aquesta sigui negada sistemàticament. Almenys, els actuals artistes conscients han deixat de banda tota preocupació modernitzadora, calculada i freda, mentre procuren de retrobar llur personalitat, en molts casos desvirtuada per tota mena de modernismes manllevats.

La nova posició de l'art, en generalitzar-se, acabarà per demostrar amb claredat als artistes que pretenen fer art modern, que la seva producció es troba tan distanciada de l'art veritable com la dels academistes realistes més encarcarats. Uns i altres accepten voluntàriament imposicions gratuites que l'art no pot admetre.

ANGEL FERNANDEZ

—Ja veu si hem fet bé, nosaltres. Torna la moda dels cabells llargs i de les faldilles llargues.

(*Gringoire*, París)

LES GRANS COL.LECCIONS D'ART

—Aquest Rubens de l'aparador, marcat quaranta pessetes, és autèntic?

(*Bulletin*, Sydney)

—Papà, puc anar a veure l'eclipsi de sol?
—Vés, però no t'acostis massa.

(*Paris Midi*)

—No cal que posis el nom a totes les maletes. Posa'l a la més grossa, i a les altres només posa-hi «idem».

(*Ric et Rac*, París)

—Com! Aquesta carta fa tres dies que és aquí i fins avui no me la donen?
—No s'amoini; el cita per dimarts vinent.

(*The Humorist*, Londres)

(c) Ministerio de Cultura 2006

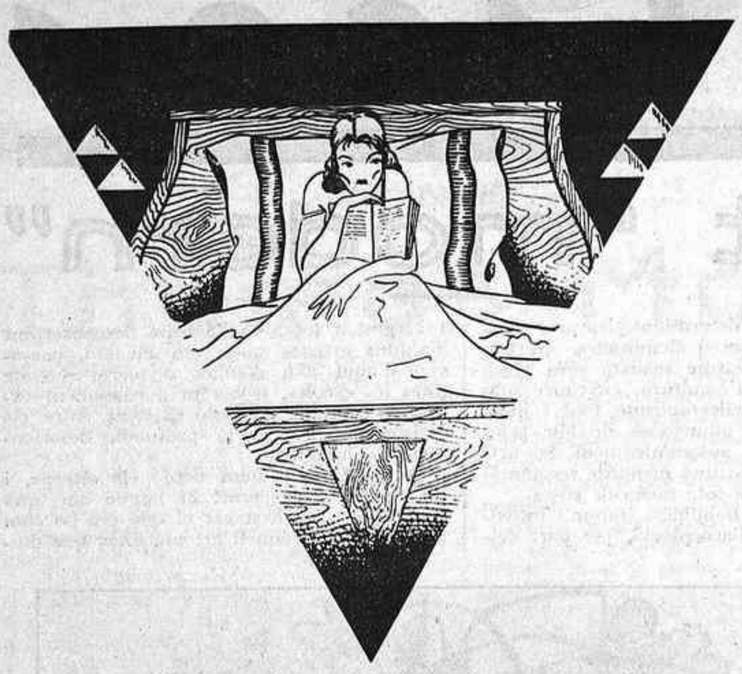

PESOMBRES.... INSOMNI....

Nits senceres sense dormir, amb un màxim cansanci corporal al axecar-se, vértigs, manca de memòria i incapacitat per a tot treball mental o material. Una altra victima de l'anemia cerebral que mata en vida a qui no encerta son únic remei, el

TONIC NERVIOS CERA

(FOSFOR ESTRIGNINA I HIPOFOSEITS

Sempre el primer en activitat i medicació tipus que cap altra ha pogut igualar.

Venda farmacies.
LABORATORIS CERA, S. A.
Vico, 18. - Copèrnico, 35 al 39. - Barcelona.

UNIC APROBAT PER LA ACADEMIA DE MEDICINA I CIRUGIA DE BARCELONA

El metge. — No s'apuri, home. Jo també vaig tenir aquesta malaltia, i ja em veu ara.

El malalt. — Quin metge el portava?

(*London Opinion*, Londres)

—I si li nego la meva mà, què farà?
—Suspensió de pagaments.

(*Le Journal*, París)

—Heu vist aquests exploradors que uns salvatges d'Oceania han trinxat a trossos petits?

—Sempre s'exagera. No tan petits com diuen.

(*Ric et Rac*, París)

AIGUA DE ROCALLAURA

LA DEU MÉS RICA DEL MÓN

Si vostè pateix d'**Albuminúria, Litiasi úrica (mal de pedra), Bronquitis parenquimatoses Nefritis crònica,** es curarà radicalment amb

AIGUA DE ROCALLAURA

S'expèn en ampolles de litre i mig i en garrafons de vuit litres

Distribuidors generals
FORTUNY, S. A.
Carrer Hospital, 32 i Salmeron, 133

AGULLES
GIOCONDA

Si voleu obtenir el màxim so del disc i el mínim desgast, useu sempre agulles GIOCONDA. Cada agulla porta el nom gravat Capsa de 200 agulles 2'50 ptes.

Venda a l'engròs:
A. GUARRO
RAMBLA CATALUNYA, 7

Conservi la pell sana, neta, jove, fresca i gemada
Afaiti's depressa, amb higiene, simplement
Això ho aconseguirà amb la

PASTILLES ASPAIME

GUAREIXEN RADICALMENT LA

TOS

PERQUE COMBATEN LES SEVES CAUSES:

Catarros, ronqueres, angines, laringitis, bronquitis, tuberculosi pulmonar, asma i totes les afeccions en general de la gola, bronquis i pulmons

COMPOSICIO:
Sucre, llet, b., 5 ctgs.; extracte regalèssia, 5 ctgs.; extracte diacodi, 2 milg., extracte medul'la vaca, 3 milg.; Gomenol, 5 milg.; sucre mentoanissat, quantitat suficient per a una pastilla.

ENCARREGUEU
ELS VOSTRES IMPRESOS ARTÍSTICS I COMERCIALS ALS
TALLERS GRÀFICS
PATRICI ARNAU
VERDAGUER I CALLÍS, 3, 5 I 7
(DAVANT DEL PALAU DE LA MÚSICA CATALANA)
ES LA CASA MÉS PERFECCIONADA EN LLIBRES RATLLATS, DE LUXE I EN TOTA CLASSE D'ENQUADERNACIONS. - ELEGÀNCIA I ECONOMIA EN ELS ENCÀRRECS. - EN CAS DE URGÈNCIA DEMANEU-LOS PEL TELÈFON
14856

Anuncieu a MIRADOR

ANUNCIANTS...!

Una moderníssima organització completa en publicitat

Pel·lícules de dibuixos animats

mudes i sonores - patent núm. 121288 - aplicades al servei de la tècnica publicitària, us l'ofereix:

"Agencia General de Anuncios"

Vostres productes poden ésser propagats amb èxit segur per tota la **Regió Catalana i Illes Balears**

200 cinemes en ciutats i poblacions de categoria

Fontanella, 10, 1.er, 2.a.-Tel. 16606
BARCELONA

Avinguda Menéndez Pelayo, 85, 1.er
MADRID

Societat Espanyola de Carburs Metàl·lics

Correus: Apartat 190
Teleg.: "Carburos"
BARCELONA
Mallorca, 232
Telèfon 73013

CARBUR DE CALCI; Fàbriques a Berga (Barcelona) i Corcubion (Corunya) :: OXIGEN 99 °/o DE PURESA, Fàbriques a Barcelona, València i Còrdova :: ACETILEN DISSOLT, Fàbriques a Barcelona, Madrid, València i Còrdova :: FERRO MANGANES i FERRO SILICI :: SOCARRIMAT i SECAT de fils i peces seda, cotó i altres teixits :: CALEFACCIÓ INDUSTRIAL de laboratoris i domèstica :: GENERADORS, BUFADORS, MANOMETRES, materials d'aportació per la SOLDADURA AUTOGENA

PRESSUPOSTOS, ESTUDIS, CONSULTES I ASSAIGS, GRATIS

Suscriviu-vos a **MIRADOR**
Pelai, 62. - BARCELONA

BUTLLETÍ DE SUBSCRIPCIO

El Sr. .....
que viu a .....
carrer ..... *n.°* ..... *es subscriu a* **MIRADOR**
vel preu fixat de **3'50 ptes.** *trimestre.*
..... *de* ..... *de 193*....
Signatura

IMPRESOS COSTA
Asalto, 45.-Barcelona

(c) Ministerio de Cultura 2006